

BU KARAR DANISTAY 13.DAIRESI'NCE IPTAL EDILMISTIR. REKABET KURULU'NUN AYNI KONUYA ILISKIN 07.07.2006 TARİH VE VE 06-41/519-139 NOLU KARARINA İNTERNET SAYFAMIZDAKI KARAR ARAMA BÖLÜMÜNDEN ERİŞEBİLİRSİNİZ.

(01-58/599-155)

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D3/1/P.U.-99/2 (Soruşturma)
Karar Sayısı : 01-58/599-155
Karar Tarihi : 4.12.2001
Dosya Konusu : Meyve suyu konsantresi sektöründe faaliyet gösteren 16 teşebbüsün elma, vişne, kayısı ve şeftali alım fiyatlarını birlikte tespit ederek 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri iddiası.

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU.
Üyeler : Dr. Kemal EROL (II.Başkan), İsmet CANTÜRK, Necdet KARACEHENNEM, A. Eran GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER, Mustafa PARLAK.

B- SORUŞTURMA HEYETİ

Başkan : Murat GENCER
Raportörler : Kürşat ÜNLÜSOY, Orçun SENYÜCEL, Burak BÜYÜKKUŞOĞLU, Onur Yelda TOY.

C- ŞİKAYET EDEN

T.C. Çivril Ziraat Odası Başkanlığı
Çivril Ziraat Odası, Çivril/Denizli

D- HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILANLAR

Arısu Gıda Dış Ticaret A.Ş. (Arısu A.Ş.)
Kızılcasöğüt Beldesi Çivril/Denizli

Aroma Bursa Meyve Suları ve Gıda Sanayi A.Ş. (Aroma A.Ş.)

Ankara Asfaltı, Gürsu Kavşağı, Gürsu/Bursa
Temsilcisi Av. İ. Yılmaz ASLAN

Çıkıntı Sok. Altıparmak Sitesi C/21 Altıparmak/Bursa

Elma-Su Elma ve Diğer Meyveler Özü ve Suları San. ve Tic. A.Ş. (Elma-Su A.Ş.)

Atabey -İslamköy Yolu Üzeri, Isparta
Temsilcisi Av. İ. Yılmaz ASLAN

Çıkıntı Sok. Altıparmak Sitesi C/21 Altıparmak/Bursa

Asya Meyve Suyu ve Gıda Sanayi A.Ş. (Asya A.Ş.)
Tahran Caddesi, 19/4, 06700 Kavaklıdere/Ankara

(01-58/599-155)

Dimes Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Dimes A.Ş.)

Gıda Sanayi Sitesi, No:1, Tokat

Ersu Meyve ve Gıda Sanayi A.Ş. (Ersu A.Ş.)

Uğur Mumcu Cad., No:19, Gaziosmanpaşa/Ankara

Temsilcisi: Av. Nejat ÖZEN

Strazburg Cad., No: 12/10, Sıhhiye/Ankara

Golden Meyve Suyu ve Gıda Sanayi A.Ş. (Golden A.Ş.)

Uğur Mumcu Cad., No:19, Gaziosmanpaşa/Ankara

Temsilcisi: Av. Nejat ÖZEN

Strazburg Cad., No: 12/10, Sıhhiye/Ankara

Etap Tarım ve Gıda Ürünleri Ambalaj San. ve Tic. A.Ş. (Etap A.Ş.)

Tarsus Karayolu Üzeri, 10. Km, Kazanlı/Mersin

Temsilcileri: Av. İbrahim GÜL, Av. Nurkut İNAN

Kenedy Cad., Yalım Sok., No: 8/1 Kavaklıdere/Ankara

Kerevitaş Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Kerevitaş A.Ş.)

Bağlariçi Caddesi, No:29, Avcılar/İstanbul

Konfrut Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Konfrut A.Ş.)

İnönü Caddesi, No: 73/2, Taksim/İstanbul

Temsilcisi: Av. Ali Turan HÜR

İnönü Cad., No: 73/1, Taksim/İstanbul

Meykon Meyve ve Kaynak Suları San. ve Tic. A.Ş. (Meykon A.Ş.)

Adana-Mersin Karayolu, Yenice, Tarsus/Mersin

Temsilcisi: Üner DAĞ

Nişantaşı Rumeli Cad., No: 53/7, Şişli/İstanbul

Nimsa Niğde Meyve Suyu ve Gıda Sanayi A.Ş. (Nimsa A.Ş.)

Kayseri Yolu 2. Km., Niğde

Penkon Penguen Konsantre Sanayi A.Ş. (Penkon A.Ş.)

Atatürk Cad., Kurtul Apartmanı, Kat:1, Osmangazi/Bursa

Tamek Gıda ve Konsantre Sanayi A.Ş. (Tamek A.Ş.)

Nispetiye Mah., Hakkı Şehit Han Sok., No:35, Beşiktaş/İstanbul

Temsilcileri: Av. Rifat Yaşar SİRER, Av. Sibel ENGİN

Tünel Geçid Han B Blok No: 309-310 Beyoğlu /İstanbul

Targıd Tarım ve Gıda Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti. (Targıd Ltd. Şti.)

Karaduvar Mahallesi, 1727 Sokak, Mersin

Yummy Meyve Suları Gıda San. Tic. Ltd. Şti. (Yummy Ltd. Şti.)

Tarsus yolu 15.km, Anadolu Cam Sanayi Civarı, Mersin

(01-58/599-155)

E- İDDİALARIN ÖZETİ

Çivril Ziraat Odası Başkanı'na ait şikayet dilekçesinde;

- konsantre meyve suyu fabrikalarının her yıl toplanarak üreticiden alacakları sanayi elmasının fiyatını belirledikleri,
- sadece kendi bölgelerinde değil, alım yaptıkları Türkiye'deki tüm bölgelerde düşük fiyatla alım politikalarını uyguladıkları,
- 1997 yılında aralarında anlaşarak fiyat tespit ettikleri ve alınan karara uymayan fabrika sahiplerine baskı yoluyla belirlenen fiyatı kabul ettirdikleri,
- 1998 yılında yine anlaşarak bu fiyat üzerinden alım yaptıkları,
- 1999 yılında kendilerine bu durumu Rekabet Kurumu'na şikayet edeceklerini söylemelerine rağmen yine alım fiyatını 15,000 TL olarak belirledikleri, ancak bir firmanın buna uymayarak fiyatı 18,000 TL'den açıklaması üzerine yeniden anlaşarak fiyatı 34,000 TL'ye yükselttikleri ve daha sonra fiyatın 25,000 TL'ye çekilmesi yönünde karar verdikleri (fiyatın 25,000 TL'ye düşürülmesinin kararlaştırıldığı toplantıya Penkon A.Ş., Konfrut A.Ş., Meykon A.Ş., Elma-Su A.Ş., Asya A.Ş., Elmataş A.Ş. ve Aroma A.Ş. firmalarının katıldığı),
- dolayısıyla hem Çivril ilçesindeki hem de Türkiye genelindeki elma üreticilerini zor duruma düşürdükleri

iddialarına yer verilmiştir.

F- DOSYA EVRELERİ

Çivril Ziraat Odası Başkanının elma alım fiyatlarının tespit edilmesiyle ilgili 8.10.1999 tarih ve 3267 sayılı şikayet dilekçesi üzerine hazırlanan 20.12.1999 tarih ve D3/1/P.U.-99/2 sayılı İlk İnceleme Raporu'nun görüşülmesi sonucunda; 25.1.2000 tarih ve 00-4/35-17 sayılı Rekabet Kurulu Kararı ile, Penkon A.Ş., Konfrut A.Ş., Meykon A.Ş., Elma-Su A.Ş., Asya A.Ş., Puccinelli Elmataş Göller Bölgesi Meyve ve Sebze Değerlendirme A.Ş. ve Aroma A.Ş. teşebbüsleri hakkında konuya ilişkin önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

Yapılan önaraştırma sonucunda Kurum raportörleri tarafından hazırlanan 9.5.2000 tarih ve D3/2/K.Ü.-00/2 sayılı Önaraştırma Raporu Rekabet Kurulu'nun 30.5.2000 tarihli toplantısında görüşülmüş ve 00-20/199-108 sayılı karar ile;

- sanayi tipi elma alım fiyatlarının tespiti ile ilgili olarak; Penkon A.Ş., Konfrut A.Ş., Elma-Su A.Ş., Meykon A.Ş., Asya A.Ş., Aroma A.Ş., Arısu A.Ş., Golden A.Ş., Ersu A.Ş., Tamek A.Ş., Dimes A.Ş., Özgü A.Ş. (Etap'ın eski ticaret unvanı), Etap A.Ş., Targıd Ltd. Şti., Nimsa A.Ş., Yummy Ltd Şti. teşebbüsleri hakkında, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edildiğine dair iddiaların ciddi bulunmasından dolayı, aynı yasanın 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına,
- vişne, kayısı, şeftali alım fiyatlarının tespiti ile ilgili olarak; Elma-Su A.Ş., Konfrut A.Ş., Asya A.Ş., Aroma A.Ş., Kerevitaş A.Ş., Meykon A.Ş., Golden A.Ş., Ersu A.Ş., Tamek A.Ş., Dimes A.Ş., Özgü A.Ş. ve Targıd Ltd. Şti.

(01-58/599-155)

teşebbüsleri hakkında, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edildiğine dair iddiaların ciddi bulunmasından dolayı, aynı yasanın 40/1. maddesi uyarınca doğrudan soruşturma açılmasına,

- anılan soruşturmanın birleştirilerek yürütülmesine,
- Puccinelli Elmataş Göller Bölgesi Meyve ve Sebze Değerlendirme A.Ş.'nin ilgili ürün pazarı olarak tespit edilen sanayi elması alım pazarında satın alma faaliyetlerinde bulunmadığı yapılan önaraştırma çerçevesinde belirlendiğinden, bu teşebbüs hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığına,

karar verilmiştir.

Soruşturma kararı üzerine Kanun'un 43/2. maddesi uyarınca, 14.6.2000 tarihinde haklarında soruşturma açılan teşebbüslere bildirimlerde bulunulmuş ve Nimsa A.Ş. teşebbüsü dışındaki tarafların tümünün ilk yazılı savunmaları yasal süreleri içerisinde alınmıştır.

Kurul 16.11.2000 tarih ve 00-45 sayılı kararı ile; yürütülmekte olan soruşturmanın 30.11.2000 tarihinde sona eren süresinin, 4054 sayılı Kanun'un 43/1. maddesi çerçevesinde 6 ay uzatılmasına karar vermiştir.

Soruşturma Heyetince tamamlanan 30.5.2001 tarih ve SR/01-3 sayılı Soruşturma Raporu, Kanun'un 45/1. maddesi uyarınca Başkanlıkça tüm Kurul Üyeleri ile ilgili taraflara 30.5.2001 tarihinde tebliğ edilmiş ve aynı maddenin ikinci fıkrası gereğince taraflardan 30 gün içinde yazılı savunmalarını göndermeleri istenilmiştir.

Hakkında soruşturma yürütülen taraflardan Aroma A.Ş., Asya A.Ş., Elma-Su A.Ş., Etap A.Ş., Konfrut A.Ş. ve Targıd Ltd. Şti. savunmalarını Kurul'a sunmak için ek süre talebinde bulunmuşlar ve söz konusu talebin Kurul'ca uygun bulunması üzerine, Nimsa A.Ş. dışındaki tarafların tümü ikinci savunma yazılarını ek sürenin bitim tarihi olan 13.8.2001 tarihine kadar Kurumumuz kayıtlarına intikal ettirmişlerdir.

Soruşturma Heyeti'nin hazırladığı "Ek Yazılı Görüş", Kanun'un 45/2. maddesi uyarınca, 28.8.2001 tarihinde tüm Kurul Üyeleri ve ilgili taraflara tebliğ edilmiştir. Arısu A.Ş., Asya A.Ş., Nimsa A.Ş. ve Yummy Ltd. Şti. dışındaki ilgili teşebbüslerin ek yazılı görüşe karşı yazılı savunmaları, yasal süreleri içinde Rekabet Kurumu kayıtlarına intikal etmiştir.

Rekabet Kurulu'nun 16.10.2001 tarih ve 01-49/502-M sayılı toplantısında, yürütülen soruşturma ile ilgili olarak 21.11.2001 tarihinde sözlü savunma toplantısı yapılmasına karar verilmiş ve sözlü savunma toplantısı davetiyeleri, Kanun'un 46/2. maddesi uyarınca ilgililere gönderilmiştir.

21.11.2001 tarihinde yapılan sözlü savunma toplantısına şikayetçi katılmazken, Aroma A.Ş., Elma-Su A.Ş., Asya A.Ş., Dimes A.Ş., Ersu A.Ş., Golden A.Ş., Etap A.Ş., Kerevitaş A.Ş., Konfrut A.Ş., Meykon A.Ş., Tamek A.Ş. ve Targıd Ltd. Şti.'nin temsilcileri katılmışlardır. Toplantıda söz konusu teşebbüslerin savunmaları dinlenmiştir.

(01-58/599-155)

Rekabet Kurulu, 4.12.2001 tarihinde nihai kararını vermiş ve karar 5.12.2001 tarihinde teahim edilmiştir.

G- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ

İlgili raporda;

- 3 Eylül 1996 tarihinde düzenlenen toplantıya temsilcileri aracılığıyla katılan Elma-Su A.Ş., Asya A.Ş. ve Konfrut A.Ş. teşebbüslerinin elma alım fiyatını ve bu fiyatı oluşturan unsurları tespit ederek 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal etmeleri nedeniyle Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca cezalandırılmaları gerektiği,
- 11 Eylül 1996 tarihinde düzenlenen toplantıya temsilcileri aracılığıyla katılan Elma-Su A.Ş., Aroma A.Ş., Meykon A.Ş. ve Konfrut A.Ş. teşebbüslerinin elma alım fiyatını tespit ederek Kanun'un 4. maddesini ihlal etmeleri nedeniyle Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca cezalandırılmaları gerektiği,
- 11 Eylül 1997 tarihinde düzenlenen toplantıya temsilcileri aracılığıyla katılan Elma-Su A.Ş., Aroma A.Ş., Konfrut A.Ş., Meykon A.Ş., Asya A.Ş., Ersu A.Ş. ve Golden A.Ş. teşebbüslerinin elma alım fiyatını ve bu fiyatı oluşturan unsurları tespit ederek Kanun'un 4. maddesini ihlal etmeleri nedeniyle Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca cezalandırılmaları gerektiği,
- 5 Temmuz 1997 tarihinde düzenlenen toplantıya temsilcileri aracılığıyla katılan Elma-Su A.Ş., Aroma A.Ş., Ersu A.Ş., Golden A.Ş., Asya A.Ş., Meykon A.Ş., Etap A.Ş., Dimes A.Ş. ve Targid Ltd. Şti. teşebbüslerinin vişne, kayısı ve şeftali alım fiyatlarını tespit ederek Kanun'un 4. maddesini ihlal etmeleri nedeniyle Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca cezalandırılmaları gerektiği,
- anılan anlaşmaların hüküm ve sonuçlarının Rekabet Kurumu'nun teşkilatını oluşturduğu 5.11.1997 tarihinden önce sona ermiş olması ve anılan tarihte var olmamaları nedeniyle söz konusu anlaşmaların bildirim yükümlülüğünün bulunmadığı,
- diğer yandan Arısu A.Ş., Kerevitaş A.Ş., Nimsa A.Ş., Penkon A.Ş., Tamek A.Ş. ve Yummy Ltd. Şti. teşebbüslerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine dair yeterli bilgi ve belge bulunamaması nedeniyle anılan teşebbüsler hakkında ceza uygulanmasına gerek olmadığı

ifade edilmektedir.

(01-58/599-155)

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İLGİLİ PAZAR

H.1.1. İlgili Ürün Pazarı

İlgili ürün pazarının tespitinde; satın alanların gözünde fiyatı, kullanım amaçları, fiziksel özellikleri ve nitelikleri bakımından aynı sayılan ya da yüksek ikame edilebilirliği olan mal ve hizmetlerden oluşan pazarın dikkate alınması gerekmektedir.

Meyve suyu konsantresi üreticisi firmalar tarafından alımı yapılarak üretim sürecinde işlenen meyveler genellikle "sanayi tipi meyveler" olarak adlandırılmaktadır. Ülkemizdeki meyve yetiştiriciliği hemen hemen tümüyle doğrudan tüketime sunulan taze meyve (sofralık meyve) alanındadır ve özellikle sanayiye yönelik olarak yetiştirilen meyve miktarı yok denecek kadar azdır. Dolayısıyla, sanayi tipi meyveler; sofralık meyve kalitesinde olmayan, dökülmüş, ezilmiş, rüzgar ya da don nedeniyle yıpranmış, lekeli, yaralı, kaliteleri son derece düşük olan "ıskarta" ya da "çıkma" olarak adlandırılan, kısacası ayrı bir pazar oluşturan meyvelerdir.

Sanayi tipi meyvelerden elma, vişne, kayısı ve şeftaliden herhangi birinin alım fiyatının artmasıyla bir diğerinin talebinde bu nedenden kaynaklanan bir artış olmaması (çapraz fiyat esnekliğinin düşük olması), alıcı firmaların çeşitli ticari bağlantıları nedeniyle yalnızca hedeflenen ürünü almak zorunda olması ve esasen konsantre üretiminde kullanım açısından farklı ürünler olmaları nedeniyle pazarın sanayi tipi meyve çeşitleri temelinde yani her meyvenin ayrı bir pazar olarak ele alınması gerekmektedir.

Yukarıda yer verilen bilgiler ışığında ve şikayet konusu fiyat tespiti anlaşmalarının belirli bir ürüne yönelik alımları kapsadığı da göz önünde bulundurulursa; ilgili ürün pazarı "sanayi tipi elma pazarı", "sanayi tipi vişne pazarı", "sanayi tipi kayısı pazarı" ve "sanayi tipi şeftali pazarı" olarak ayrı pazarlar şeklinde belirlenmiştir.

H.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Teşebbüslerin faaliyet gösterdikleri alanın, rekabet koşullarının yeterli derecede homojen ve özellikle rekabet koşullarının komşu bölgelerden hissedilir derecede farklı olması; ilgili coğrafi pazarın tespitinde büyük bir önem taşımakta ve belirleyici olmaktadır.

Bu çerçevede; elma, vişne, kayısı ve şeftalinin ülkenin hemen hemen her yerinde üretilmesi ve firmaların taşıma maliyetlerine katlanarak her bölgeden gerek doğrudan gerekse aracılar vasıtasıyla meyve alımında bulunmaları nedeniyle ilgili coğrafi pazar "Türkiye Cumhuriyeti sınırları" olarak belirlenmiştir.

(01-58/599-155)

H.2. Hakkında Soruşturma Yapılan Teşebbüsler

H.2.1. Arısu A.Ş.

Arısu A.Ş. üç ortaklı bir firmadır. Firmanın %34'ü merkezi Antakya'da bulunan Mavi Deniz firmasına, %33'ü Hollanda uyruklu K. Heinz'a ve diğer %33'ü Alman uyruklu Ari De Kimpe'ye aittir. 1997 senesinde deneme üretimi yapan şirket 1998 senesinde tam olarak faaliyete geçmiş ve yalnızca elma suyu konsantresi üretmektedir.

Şirket Yönetim Kurulu; Garip Yılmaz (Yön.Kur. Bşk.), Adrianus Franciscus Johannes Maria De Kimpe (Yön.Kur. Bşk.V.) ve Nayif Yılmaz'dan oluşmaktadır

Şirketin 1998 ve 1999 yıllarında gerçekleşen ciroları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1-Arısu A.Ş. 1998 ve 1999 Yılı Ciroları

Yıllar	1998	1999
Ciro (TL)	600,874,774,000	657,385,432,000

H.2.2. Aroma A.Ş.

Aroma A.Ş. 1968 yılında Bursalı işadamları tarafından bir ortaklık olarak kurulmuş, 1980'li yılların başında firmanın %51'lik hissesi Çavuşoğlu-Kozanoğlu Grubu eline geçmiştir. Bu grup iki yıl içinde, hisselerini Ziraat Bankası'na devretmiştir. Daha sonra Toplu Konut İdaresi'ne özelleştirilmek amacıyla devredilen firmanın hisseleri zamanla Ömer DURUK ve oğullarının eline geçmiş, 1989 yılında firma bugünkü konumuna gelmiştir. Aroma A.Ş.'nin ürettiği ürünler; vişne, kayısı, şeftali, elma, portakal, erik, domates suları, elma ve vişne konsantreleri, şeftali, kayısı, erik püreleri, kola, mandalina ve portakal aromalı gazlı içeceklerdir.

Aroma A.Ş.'nin ortaklık yapısına Tablo 2'de yer verilmiştir.

Tablo 2- Aroma A.Ş. Ortaklık Yapısı

Pay Sahibinin Adı/Unvanı	Pay Tutarı (TL)	Pay Oranı (%)
Ömer DURUK	119,920,517,000	58.90
M. Atom DURUK	27,861,865,000	13.68
M. Çetin DURUK	27,768,079,000	13.64
A. Metin DURUK	27,861,759,000	13.68
Diğer	155,355,000	0.10
Toplam	203,567,575,000	100.00

Şirketin Yönetim Kurulu ise Ömer Duruk (Yön.Kur. Bşk.), Abdulgani Sınık (Yön.Kur. Bşk.V.), Ahmet Erdem, Mustafa Kurtoğlu, Ekrem Şafak, Nedret Aslaner, Yeşim Aydın'dan oluşmaktadır.

Aroma A.Ş.'nin 1997-1999 yıllarında gerçekleşen ciroları Tablo 3'te sunulmuştur.

(01-58/599-155)

Tablo 3- Aroma A.Ş. 1997-1999 Yıllarına Ait Ciroları

Yıllar	1997	1998	1999
Ciro (TL)	7,754,487,449,868	12,159,535,048,858	20,637,929,631,703

H.2.3. Asya A.Ş.

Asya A.Ş., Age İnşaat Grubu bünyesinde faaliyet gösteren ve merkezi Ankara'da olan bir şirkettir. Asya A.Ş. 1972 yılında çok ortaklı olarak kurulmuş olup fabrikanın ilk üretim yeri olan Nevşehir/Avanos'taki tesis 1975 yılında faaliyete geçmiş, fabrika 1993 senesinde halen üretimde bulunan Tepeliköy-Eğirdir/Isparta'daki yerine taşınmıştır. Fabrika bünyesinde üretilen ürünler elma, üzüm, şeftali, vişne, kayısı konsantre ve püreleri, meyve suyu, meyve nektarı ve meyveli içecekler ve gazlı meşrubatlardır.

Asya A.Ş.'nin ödenmiş sermayesi 2,000,000,000 TL olup, en büyük hissedar Atilla Önen Şirketin % 59.62'lik hissesine sahiptir. Yönetim Kurulu; Atilla Önen (Yön. Kur. Bşk.), Behiç Küpeli (Yön. Kur. Bşk. V.), İhsan Önen'den oluşmaktadır.

Şirketin 1997-1999 yıllarında gerçekleşen ciroları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4-Asya A.Ş. 1997-1999 Yıllarına Ait Ciroları

Yıllar	1997	1998	1999
Ciro (TL)	2,492,960,936,277	6,122,110,044,747	9,029,508,742,620

H.2.4. Dimes A.Ş.

Dimes A.Ş., 1958 yılında şarap üretimine başladıktan sonra 1964 yılında meyve suyu sektöründe ilk adımı atarak Dimes markası altında Tokat Bölgesi meyvelerini değerlendirerek meyve suyu üretimine başlamıştır. Şirket, meyve suyu ve konsantreleri, şarap, süt ve süt ürünleri üretimiyle uğraşmaktadır. Şirket, meyve suyu ve konsantresi alanında vişne, kayısı, şeftali, elma, portakal ve kuşburnu alımlarında bulunmaktadır.

Şirketin ortaklık yapısına Tablo 5'te yer verilmiştir.

Tablo 5- Dimes A.Ş. Ortaklık Yapısı

Pay Sahibinin Adı/Unvanı	Pay Tutarı (TL)	Pay Oranı (%)
Orhan Ziya DİREN	306,459,000,000	18.027
Ali Rıza DİREN	367,659,000,000	21.627
Enver DİREN	243,882,000,000	14.346
Erol DİREN	306,000,000,000	18.000
Halka Arz	170,000,000,000	10.000
Diğer	306,000,000,000	18.000
Toplam	1,700,000,000,000	100.000

Şirket Yönetim Kurulu; Orhan Ziya Diren (Yön. Kur. Bşk.), Ali Rıza Diren (Yön. Kur. Bşk.V.), Erol Diren ve Nihal Diren Suner'den oluşmaktadır.

Şirketin 1997-1999 yıllarında gerçekleşen ciroları Tablo 6'da sunulmuştur.

(01-58/599-155)

Tablo 6-Dimes A.Ş. 1997-1999 Yıllarına Ait Ciroları

Yıllar	1997	1998	1999
Ciro (TL)	3,154,298,401,744	6,278,651,864,015	11,149,831,617,226

H.2.5. Elma-Su A.Ş.

Elma-Su A.Ş., 1995 yılında kurulan ve Demirel Grubu bünyesinde faaliyet gösteren bir şirkettir. Üretim tesisi Isparta'da olan şirketin merkezi de aynı yerde bulunmakla birlikte şirketin İstanbul'da bir irtibat bürosu vardır. Ürün gamını ağırlıklı olarak vişne ve elma konsantresi oluşturan şirketin 1999 yılı itibarıyla ortaklık yapısı Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7-Elma-Su A.Ş. Ortaklık Yapısı

Pay Sahibinin Adı/Unvanı	Pay Tutarı (TL)	Pay Oranı (%)
Şevket Demirel	162,496,000,000	4.924121212
Nihan Atasagun	50,000,000,000	1.515151515
Binhan Kesici	50,000,000,000	1.515151515
Neslihan Demirel	50,000,000,000	1.515151515
Yılmaz Kasap	5,000,000,000	0.151515152
Gölyatırım Holding A.Ş.	1,497,501,000,000	45.378818180
Göлтаş A.Ş.	1,485,000,000,000	45.000000000
Diğer	3,000,000	0.000000900
Toplam	3,300,000,000,000	100.000000000

Şirket Yönetim Kurulu; Şevket Demirel (Yön. Kur. Bşk. ve Mur. Aza), Şehriban Nihan Atasagun (Yön. Kur. Bşk.V.), Ummuhan Binhan Kesici, Neslihan Demirel ve Yılmaz Kasap'tan oluşmaktadır.

Şirketin 1997-1999 yıllarında gerçekleşen ciroları Tablo 8'de sunulmaktadır.

Tablo 8- Elma-Su A.Ş. 1997-1999 Yıllarına Ait Ciroları

Yıllar	1997	1998	1999
Ciro (TL)	261,069,079,061	2,132,744,740,405	2,295,571,918,927

H.2.6. Ersu A.Ş.

1969 yılında kurulan şirket 1984 yılından itibaren Ersu A.Ş. adıyla meyve suyu, meyve suyu konsantre ve püreleri, salça ve plastik varil üretimi alanlarında faaliyet göstermektedir. Akman Holding bünyesinde faaliyet gösteren ve merkezi Ankara'da bulunan şirketin konsantre meyve suyu üretimi Ereğli ve Niğde'de bulunan tesislerinde gerçekleştirilmektedir. Ayrıca, Akman Holding'in Golden Meyve Suyu ve Gıda Sanayi A.Ş. adında meyve suyu konsantresi üretimi konusunda faaliyet gösteren bir şirketi daha bulunmaktadır.

Şirketin ortaklık yapısına Tablo 9'da yer verilmiştir.

(01-58/599-155)

Tablo 9- Ersu A.Ş. Ortaklık Yapısı

Pay Sahibinin Adı/Unvanı	Pay Tutarı (TL)	Pay Oranı (%)
Akman Holding A.Ş.	375,000,000	31.25
Akman Dış Tic. A.Ş.	374,629,000	31.22
Ali AKMAN	246.235,000	20.52
Halka arz edilen	200,000,000	16.66
Diğer	4,136,000	0.35
Toplam	1,200,000,000	100.00

Şirket Yönetim Kurulu; Kemal Akman (Yön. Kur. Bşk.), Ali Akman (Yön. Kur. Bşk.V.), S. Saba Akman ve Betül Bayazıt'dan oluşmaktadır:

Şirketin 1997-1999 yıllarında gerçekleşen ciroları Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10- Ersu A.Ş. 1997-1999 Yıllarına Ait Ciroları

Yıllar	1997	1998	1999
Ciro (TL)	3,062,221,040	4,285,790,940,597	6,429,070,125,224

H.2.7. Etap A.Ş.

Etap A.Ş. ilk olarak 6 Şubat 1991 tarihinde "Özgü Gıda Ürünleri Sanayii ve Ticaret Anonim Şirketi" unvanıyla İzmir'de kurulmuş; ancak şirketin ticaret unvanı 22 Aralık 1997 tarihinde "Etap Tarım ve Gıda Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş." olarak, 5 Mart 1998 tarihinde ise "Etap Tarım ve Gıda Ürünleri Ambalaj San. ve Tic. A.Ş" olarak tadil edilmiştir. Şirketin merkezi İzmir'de bulunmakla birlikte üretim tesisi Mersin'dedir. Etap A.Ş., meyve suyu ve konsantresi üretimi alanında ağırlıklı olarak portakal, vişne, kayısı, şeftali ve elma alımlarında bulunmaktadır.

Şirketin 1999 yılı itibarıyla ortaklık yapısına Tablo 11'de yer verilmiştir.

Tablo 11- Etap A.Ş. Ortaklık Yapısı

Pay Sahibinin Adı/Unvanı	Pay Tutarı (TL)	Pay Oranı (%)
A.Nevzat ÖZGÖRKEY	375,000,000,000	30.00
Lale ÖZGÖRKEY	218,750,000,000	17.50
A.Cemal ÖZGÖRKEY	218,750,000,000	17.50
Armağan ÖZGÖRKEY	218,750,000,000	17.50
Özlem ÖZGÖRKEY	218,750,000,000	17.50
Toplam	1,250,000,000,000	100.00

Şirketin Yönetim Kurulu; Ahmet Nevzat Özgörkey (Yön. Kur. Bşk.), Ahmet Cemal Özgörkey (Yön. Kur. Bşk.V. ve Mur. Aza), Lale Özgörkey, Armağan Özgörkey ve Ahmet Muhtar Kent'den oluşmaktadır.

Şirketin 1997-1999 yıllarında gerçekleşen ciroları Tablo 12'de gösterilmiştir.

Tablo 12- Etap A.Ş. 1997-1999 Yıllarına Ait Ciroları

Yıllar	1997	1998	1999
Ciro (TL)	999,590,604,074	3,051,283,312,246	5,944,160,456,573

(01-58/599-155)

H.2.8. Golden A.Ş.

1988 yılında kurulan şirket ağırlıklı olarak meyve suyu ve meyve suyu konsantresi üretimi alanlarında faaliyet göstermektedir. Akman Holding bünyesinde faaliyet gösteren ve merkezi Ankara'da bulunan şirketin konsantre meyve suyu üretimi Antalya-Korkuteli ve Afyon-Dereçine'de bulunan tesislerinde gerçekleştirilmektedir.

Şirketin ortaklık yapısına Tablo 13'te yer verilmiştir.

Tablo 13-Golden A.Ş. Ortaklık Yapısı

Pay Sahibinin Adı/Unvanı	Pay Tutarı (TL)	Pay Oranı (%)
Akman Holding A.Ş.	139,742,000,000	69.87
Ali AKMAN	56,013,000,000	28.01
Kemal AKMAN	2,685,000,000	1.34
Saba AKMAN	520,000,000	0.26
Betül BAYAZIT	520,000,000	0.26
Birsen AKMAN	520,000,000	0.26
Toplam	200,000,000,000	100.00

Şirketin Yönetim Kurulu; Kemal Akman (Yön. Kur. Bşk.), Ali Akman (Yön. Kur. Bşk.V.), S. Saba Akman ve Betül Bayazıt'dan oluşmaktadır.

Şirketin 1997-1999 yıllarında gerçekleşen ciroları Tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14- Golden A.Ş. 1997-1999 Yıllarına Ait Ciroları

Yıllar	1997	1998	1999
Ciro (TL)	1,165,806,825,443	1,284,794,288	2,143,584,459

H.2.9. Kerevitaş A.Ş.

Kerevitaş A.Ş.; gıda maddelerinin, yaş sebze ve meyvelerin, su ürünlerinin işlenerek konserve ve konsantre haline getirilmesi, bu ürünlerin satışı, ithali ve ihracı konusunda faaliyet göstermek üzere 20.12.1977 tarihinde nev'i değişikliği yapılarak 20,000,000 TL sermaye ile kurulmuştur. Şirket, kuruluşundan bu yana yurtdışına ihraç ettiği ürünlerini 1990 yılından beri "Superfresh" markası ile yurtiçinde de satmaktadır. Şirketin Bursa ve İstanbul'da üretim tesisleri bulunmaktadır.

Şirketin 1999 yılı itibarıyla ortaklık yapısına Tablo 15'te yer verilmiştir.

Tablo 15- Kerevitaş A.Ş. Ortaklık Yapısı

Pay Sahibinin Adı/Unvanı	Pay Tutarı (TL)	Pay Oranı (%)
Merzeci Holding A.Ş.	1,501,251,000,000	40.10
Schöller Holding GmbH	942,540,000,000	25.17
Diğer	1,300,209,000,000	34.73
Toplam	3,744,000,000,000	100.00

(01-58/599-155)

Şirketin Yönetim Kurulu; Mehmet Cemil Merzeci (Yön. Kur. Bşk.), Osman Merzeci (Yön. Kur. Bşk.Y.), Hildegard Bauer, Dr. Klaus Dietrich Korn, Hasan Kamuran Merzeci, Remzi Merzeci ve Mustafa Köse'den oluşmaktadır.

Şirketin 1997-1999 yıllarında gerçekleşen ciroları Tablo 16'da gösterilmiştir.

Tablo 16- Kereviş A.Ş. 1997-1999 Yıllarına Ait Ciroları

Yıllar	1997	1998	1999
Ciro (TL)	8,366,062,000,000	14,027,406,000,000	17,363,096,000,000

H.2.10. Konfrut A.Ş.

Konfrut A.Ş., 1990 yılında kurulan ve merkezi İstanbul'da olan şirket paylarının çoğu Merko A.Ş.'ye aittir. Şirketin üretim tesisi Akkent (Çal/Denizli)'tedir. Bu tesiste; portakal, greyfurt, limon, mandalina, çilek, nar, vişne, kiraz, erik konsantreleri; şeftali, kayısı, ayva, elma püresi ve konsantresi ve salça üretilmektedir. Konfrut A.Ş.'nin %32'si halka açık olup üretilen ürünlerin %55'i ihraç edilmektedir. Şirketin meyve ve sebze alımlarının bir kısmını yine Merko A.Ş.'nin kontrol ettiği ve merkezi Bursa'da bulunan Agromer Zırai Alım ve Ticaret A.Ş. yapmaktadır.

Şirketin ortaklık yapısı Tablo 17'de sunulmuştur.

Tablo 17- Konfrut A.Ş. Ortaklık Yapısı

Pay Sahibinin Adı/Unvanı	Pay Tutarı (TL)	Pay Oranı (%)
Merko Gıda San. ve Tic. A.Ş.	601,150,000,000	50.096
Hasan GÜRGEN	96,850,000,000	8.071
Hüseyin Avni KEFELİ	108,000,000,000	9.000
Diğer	394,000,000,000	32.833
Toplam	1,200,000,000,000	100.000

Şirketin Yönetim Kurulu; Mehmet Hakkı Severge (Yön. Kur. Bşk.), Duncan John Blake (Yön. Kur. Bşk.Y.), Hüseyin Avni Kefeli (Murahhas Üye) ve Mehmet Hakan Severge'den oluşmaktadır.

Şirket'in 1997-1999 yıllarında gerçekleşen ciroları Tablo 18'de gösterilmiştir.

Tablo 18- Konfrut A.Ş. 1997-1999 Yıllarına Ait Ciroları

Yıllar	1997	1998	1999
Ciro (TL)	2,755,249,472,106	3,946,683,054,784	8,548,452,502,742

H.2.11. Meykon A.Ş.

Meykon A.Ş. ilk olarak İzmir'in Aliağa İlçesi'nin Helvacı Beldesi'nde bulunan tesisinde üretime geçmiştir. Ancak söz konusu tesis 1996 yılının Mayıs ayında halen bulunduğu Antalya'nın Elmalı İlçesi'ndeki yerine taşınmıştır. Şirketin aynı zamanda Mersin Yenice'de bulunan ve elma konsantresi üretimi konusunda faaliyet gösteren bir fabrikası daha bulunmaktadır. Tesislerde işlenen ürünlerin

(01-58/599-155)

%80'ini elma, %10'unu vişne ve yine %10'luk bir oranını da portakal oluşturmaktadır.

Şirketin ortaklık yapısı Tablo 19'da sunulmuştur.

Tablo 19- Meykon A.Ş. Ortaklık Yapısı

Pay Sahibinin Adı/Unvanı	Pay Tutarı (TL)	Pay Oranı (%)
İsmet KOYUN.	45,600,000,000	76.0
İsmail KOYUN	6,000,000,000	10.0
KOBİL GMBH	6,000,000,000	10.0
Diğer	2,400,000,000	4.0
Toplam	60,000,000,000	100.0

Yönetim Kurulu; İsmet Koyun (Yön. Kur. Bşk.), İsmail Koyun (Yön. Kur. Bşk. Yrd.) ve Yeşim Koyun'dan oluşmaktadır.

Şirketin 1997-1999 yıllarında gerçekleşen ciroları Tablo 20'de gösterilmiştir.

Tablo 20- Meykon A.Ş. 1997-1999 Yıllarına Ait Ciroları

Yıllar	1997	1998	1999
Ciro (TL)	833,214,163,000	1,259,868,457,000	3,082,380,978,714

H.2.12. Nimsa A.Ş.

Şirketin faaliyetlerine son verilmiş olması ve üretim tesisinin kapanmış olması nedeniyle söz konusu firma hakkında herhangi bir bilgi edinilememiştir.

H.2.13. Penkon A.Ş.

Penkon A.Ş., Gençoğlu Holding A.Ş. bünyesinde faaliyet gösteren ve merkezi Bursa'da bulunan bir şirkettir. Şirketin üretim tesisleri Akçaköy (Çivril/Denizli)'de bulunmaktadır. Şirket, 1997 yılında bir Alman şirketi olan ve dünyanın en büyük konsantre alıcılarından Jahncke GMBH ile %50-50 şeklinde ortaklık kurmuş ve 1998 yılında üretime geçmiştir. Şirketin söz konusu tesisinde ağırlıklı olarak çilek, vişne ve elma konsantresi üretilmekte olup, ortaklık yapısına Tablo 21'de yer verilmiştir.

Tablo 21- Penkon A.Ş. Ortaklık Yapısı

Pay Sahibinin Adı/Unvanı	Pay Tutarı (TL)	Pay Oranı (%)
Gençoğlu Holding	208,320,000,000	49.6
Turhan GENÇOĞLU	420,000,000	0.1
Orhan Ümit GENÇOĞLU	420,000,000	0.1
Bergin GENÇOĞLU	420,000,000	0.1
Nilgün GENÇOĞLU	420,000,000	0.1
Sunshine Fruit GMBH	210,000,000,000	50.0
Toplam	420,000,000,000	100.0

(01-58/599-155)

Yönetim Kurulu; Konrad Jahncke (Yön. Kur. Bşk.), Orhan Ümit Gençoğlu (Yön. Kur. Bşk.V.), Monika Jahncke ve Turhan Gençoğlu'ndan oluşmaktadır.

Şirket'in 1998 -1999 yıllarındaki ciroları Tablo 22'de gösterilmiştir.

Tablo 22-Penkon A.Ş. 1998 ve 1999 Yılı Ciroları

Yıllar	1998	1999
Ciro (TL)	1,650,971,779,632	5,261,728,723,247

H.2.14. Tamek A.Ş.

1955 yılında kurulan şirket; meyve suyu, meyve suyu konsantresi, salça, sebze konserveleri, hazır yemek, reçel, marmelat, komposto, çorba gibi alanlarda faaliyet göstermektedir. Tamek Holding A.Ş. bünyesinde faaliyet gösteren ve merkezi İstanbul'da bulunan şirketin Bursa, Bursa-Karacabey, Bursa-Nilüfer, Tokat, Amasya ve Kızıksa-Manyas'ta üretim tesisleri bulunmaktadır.

Şirketin ortaklık yapısı Tablo 23'de sunulmuştur.

Tablo 23-Tamek A.Ş. Ortaklık Yapısı

Pay Sahibinin Adı/Unvanı	Pay Tutarı (TL)	Pay Oranı (%)
Tamek Holding A.Ş.	3,121,733,155,000	87.98
M. Melih SİPAHİOĞLU	209,748,745,000	5.91
Güngör SİPAHİOĞLU	170,424,770,000	4.80
Sema KIZIL	22,619,785,000	0.63
Selda GOCAY	22,619,785,000	0.63
Diğer	946,865,000	0.05
Toplam	3,548,093,105,000	100.00

Yönetim Kurulu; Mehmet Melih Sipahioğlu (Yön. Kur. Bşk.), Mehmet Asım Şengör (Yön. Kur. Bşk.V.), İlhan Köseoğlu (Murahhas Aza), Fikret Şevki Bulut (Murahhas Aza), Sema Kızıl, Selda Gocay, Haluk Taşlıkılıoğlu, İkbâl Meral Taşlıkılıoğlu ve Rifat Yaşar Sırer'den oluşmaktadır.

Şirketin 1997-1999 yıllarında gerçekleşen ciroları Tablo 24'te gösterilmiştir.

Tablo 24- Tamek A.Ş. 1997-1999 Yıllarına Ait Ciroları

Yıllar	1997	1998	1999
Ciro (TL)	12,290,571,887,415	13,881,567,818,485	20,875,645,684,992

H.2.15. Targıd Ltd. Şti.

Targıd Ltd. Şti., 1993 yılında kurulan ve merkezi İçel'de bulunan bir şirkettir. Şirket, Mersin'de bulunan kendi tesisinde ve Kayseri-Garipçe'de kiralamış olduğu fabrikada kayısı ve şeftali püreleri; elma, vişne, üzüm ve portakal suyu konsantreleri üretmektedir.

Şirketin ortaklık yapısına Tablo 25'te yer verilmiştir.

(01-58/599-155)

Tablo 25- Targid Ltd. Şti. Ortaklık Yapısı

Pay Sahibinin Adı/Unvanı	Pay Tutarı (TL)	Pay Oranı (%)
Alaaddin GÜÇ	16,000,000,000	80.0
Mustafa ASPARUK	2,000,000,000	10.0
Necati Tamer ARISOY	2,000,000,000	10.0
Toplam	20,000,000,000	100.0

Yönetim Kurulu ise; Alaaddin Güç (Yön. Kur. Bşk.), Mustafa Asparuk ve Necati Tamer Arisoy'dan oluşmaktadır.

Şirketin 1997-1999 yıllarında gerçekleşen ciroları Tablo 26'da gösterilmiştir.

Tablo 26- Targid Ltd. Şti. 1997-1999 Yıllarına Ait Ciroları

Yıllar	1997	1998	1999
Ciro (TL)	486,114,739,612	1,308,341,976,325	600,175,693,627

H.2.16. Yummy Ltd. Şti.

1995 yılında kurulan şirket; meyve suyu ve meyve suyu konsantresi üretimi alanında faaliyet göstermektedir. Şirketin merkezi ve üretim tesisi Mersin'de bulunmaktadır. Meyve suyu konsantresi üretiminde kullanılmak üzere şeftali, kayısı, vişne ve elma alımları yapmakta olan şirketin ortaklık yapısına Tablo 27'de yer verilmiştir.

Tablo 27-Yummy Ltd. Şti. Ortaklık Yapısı

Pay Sahibinin Adı/Unvanı	Pay Tutarı (Milyon TL)	Pay Oranı (%)
Selahattin ÖDER	250,000,000,000	25.0
Şahin ÖDER	240,000,000,000	24.0
Vedat ÖDER	250,000,000,000	25.0
Atilla ÖDER	250,000,000,000	25.0
Hatice ÖDER	10,000,000,000	1.0
Toplam	1,000,000,000,000	100.0

Şirketin Yönetim Kurulu; Selahattin Öder (Yön. Kur. Bşk.), Şahin Öder (Yön. Kur. Bşk. Yrd.) ve Vedat Öder'den oluşmaktadır.

Şirketin son üç yıla ait ciroları Tablo 28'de gösterilmiştir.

Tablo 28- Yummy Ltd. Şti. 1997-1999 Yıllarına Ait Ciroları

Yıllar	1997	1998	1999
Ciro (TL)	696,199,174,000	1,665,085,749,000	3,263,562,317,000

(01-58/599-155)

H.3. Yapılan Tespitler ve Deliller

H.3.1. Elma Alımına İlişkin Tespitler

H.3.1.1. 3 Eylül 1996 Tarihli Toplantıya İlişkin Belge

İlk olarak Konfrut A.Ş.'de, daha sonra ise Aroma A.Ş.'de yapılan yerinde inceleme sırasında tespit edilen 3.9.1996 tarihli toplantıya ilişkin belgede, toplantının katılımcıları arasında Elma-Su A.Ş.'den Yönetim Kurulu Başkanı, Genel Müdür, Yönetim Kurulu Üyesi ve Fabrika Müdürü'nün; Asya A.Ş.'den Genel Müdür ve Genel Müdür Yardımcısı'nın; Konfrut A.Ş.'den Genel Müdür'ün bulunduğu görülmektedir. Söz konusu belgenin önemli bölümleri şu şekilde kaleme alınmıştır:

“...Toplantı Tarihi: 3 Eylül 1996 Saat: 13.30 Göltaş Toplantı Salonu.

Gündem: Elma alımında ve mamül satışında uygulanacak fiyat politikası. Bugünkü müzakerelerde iki ana konuda mutabakata varılmıştır.

1) Alım fiyatları:

Komisyoncuya verilecek fiyat.

<i>1.a) Köy kantarında</i>	<i>5,000 TL/kg.</i>
<i>Kantarcıya</i>	<i>300 TL/kg.</i>
<i>Yükleme</i>	<i>200 TL/kg.</i>
<i>Nakliye vasatı</i>	<i>1,800 TL/kg.</i>
<i>(3.4) Stopaj vasatı</i>	<i>200 TL/kg.</i>
<i>Komisyon</i>	<i>500 TL/kg.</i>
<i>TOPLAM</i>	<i>8,000 TL/kg.</i>

1.b) Direk üreticinin fabrikaya tesliminde 6,000-6,500 TL/kg. ödenecektir. (Teslim edeceği fiyat +stopaj)...”

Aynı belgede yukarıda yer verilen açıklamaların altında 3.09.1996 şeklinde bir tarih kaydı ve katılımcılardan Elma-Su A.Ş., Asya A.Ş. ve Konfrut A.Ş.'nin Genel Müdürlerinin imzaları bulunmaktadır.

H.3.1.2. 11 Eylül 1996 Tarihli Toplantıya İlişkin Belge

Konfrut A.Ş.'de yapılan yerinde inceleme sırasında tespit edilen 11.9.1996 tarihli toplantıya ilişkin belgede şu ifadeler yer almaktadır:

“ KONSANTRE ÜRETİCİLERİ BİRLİĞİNİN 11/9/1996 TARİHİNDE YAPILAN TOPLANTIDA ALINAN KARARLAR

(01-58/599-155)

25/9/1996 TARİHİNE KADAR SIKMALIK ELMA HAMMADDE FİATI - ALIM NOKTASINDA TAVAN FİAT- 6,500 TL/KG OLACAKTIR... ”.

Toplantı metninde söz konusu toplantının katılımcıları olan Elma-Su A.Ş.'den Fabrika Müdürü'nün, Aroma A.Ş.'den Meyve Satınalma Sorumlusu'nun, Meykon A.Ş.'den Yönetim Kurulu Başkanı'nın ve Konfrut A.Ş.'den Genel Müdür'ün imzaları bulunmaktadır. Bunun yanında anılan metnin altına söz konusu firmaların telefonları yazılarak *“yukarıdaki fiyatlarda değişiklik durumunda birbirimize haber verilecektir”* şeklinde not düşülmüştür.

Söz konusu belgenin altına herhangi bir not düşülmeyen ancak aynı şekilde firmalarca imzalanmış hali de aynı firmada raportörlerce yapılan yerinde inceleme sırasında tespit edilmiştir.

H.3.1.3. 11 Eylül 1997 Tarihli Toplantıya İlişkin Belge

Aroma A.Ş.'de tespit edilen, 13.9.1997 tarihinde Elmataş A.Ş. tarafından Aroma A.Ş.'ye gönderilen 11.9.1997 tarihli ORKAV'da düzenlenen toplantıya ilişkin faks mesajından; toplantıya Elma-Su A.Ş.'den Yönetim Kurulu Başkanı, Genel Müdür ve Fabrika Müdürü'nün; Aroma A.Ş.'den Yönetim Kurulu Başkanı'nın; Konfrut A.Ş.'den Genel Müdür ve Yönetim Kurulu Üyesi'nin; Meykon A.Ş.'den Genel Müdür'ün katıldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca aynı yazıda Asya A.Ş.'den Genel Müdür'ün ve Akman Grubu'ndan Ersu A.Ş. ve Golden A.Ş. Yönetim Kurulu Başkan Vekili'nin toplantıya telefonla katıldıkları belirtilmektedir.

Anılan belgede; *“...KONSANTRELİK ELMA ALIM SEZONUNUN BAŞLAMASI VE FİRMALARIN KENDİ ARALARINDAKİ ZARARLI OLABİLECEK REKABETİ ÖNLEMEK AMACIYLA DÜZENLENMİŞ OLUP...”* ifadesinin ardından Asya A.Ş.'nin fabrika teslimi elma fiyatını 15,000 TL/kg. olarak verdiği, firmaların elma alımı ile ilgili olarak Eğirdir ve Gelendost bölgesinde alım merkezlerinde 15,000 TL/kg. diğer yerlerde 13,303 TL/kg (stopaj dahil) fiyatından hareket etmelerinin uygun görüldüğü belirtilmektedir. Diğer bölgelerden Yalova, Çanakkale ve Adapazarı'nda elma alım fiyatının 11,000 TL/kg. olabileceğinin Aroma A.Ş.'nin Yönetim Kurulu Başkanı tarafından söylendiği, firmaların Çivril'de alım merkezlerinde elma alım fiyatını 11,000 TL/kg. olarak belirledikleri ve diğer masrafların mesafesine göre firmalarca karşılanacağı da söz konusu toplantı metninde yer almaktadır. Ayrıca elma alım fiyatlarına ilişkin hesaplamalarda ve tespitlerde kantar, komisyon ve yükleme bedelleri toplamının 2500 TL/kg. olarak öngörüldüğü görülmektedir.

H.3.1.4. Diğer Bulgular

Yapılan yerinde incelemelerde tespit edilen diğer belge ve bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

(01-58/599-155)

- Aroma A.Ş.'de Tespit Edilen 1995 Yılına Ait Ajanda Notu: Aroma A.Ş Yön. Kur. Bşk.'nin odasında yapılan yerinde inceleme sırasında tespit edilen 1995 yılına ait ajandanın 8 Eylül tarihine ayrılan bölümüne "*Isparta Elma ile ilgili toplantı - yerinde 4,500 TL/kg.* " notunun kaydedildiği görülmüştür.
- Penkon A.Ş.'de Tespit Edilen 1995 Yılına Ait Ajanda Notları: 1995 yılında Aroma A.Ş.'nin Genel Müdürü'ne ait ajandanın 18, 19 ve 20 Eylül tarihlerine ayrılan sayfalarına "Elma Su Toplantı" başlığı altında diğer firmalarla olan görüşmelerin ve fiyatların not edildiği görülmüştür.
- Tamek A.Ş.'de Tespit Edilen 11.9.1995 Tarihli İç Yazışma: Tamek A.Ş.'de yapılan yerinde incelemede tespit edilen Fabrika Müdürü tarafından gönderilen yazıda; 8.9.1995 tarihinde Isparta'da elma alım fiyatının tespitine yönelik olarak düzenlenen toplantıya ilişkin bilgi verilmektedir.
- Etap A.Ş.'de Tespit Edilen 26.6.1996 Tarihli İç Yazışma: Etap A.Ş.'de yapılan yerinde incelemede tespit edilen 26.6.1996 tarih ve "MEYED Danışma Kurulu Toplantısı"na ilişkin iç yazışmada; hammadde alımı ve fiyatı konusunda halihazırda yürüyen sistemin dışına çıkılmasının mümkün olmadığı ancak fiyatların gereksiz yere yükselmemesi ya da yükseltilmemesi için şirket sahipleri veya üst düzey yöneticilerinin birbirleri ile irtibat sağlamasından daha etkili bir yolun olmadığı kanaatinde birleşildiği belirtilmektedir. Aynı yazışmada "Toplantıdan Edinilen Diğer Bilgiler" başlığı altında ürünlere ilişkin rekolte ve fiyat beklentilerinin konuşulduğu, ödemelerin her yörede başlangıçta peşin yapılma zorunluluğu ve ürün bollaştığında peşin ödeme yüzdesinin düşürülebileceğinin firmalarca kabul edildiği ve ilk iki ay elma alım fiyatlarındaki yükselmeyi engellemenin önemli olduğuna karar verildiği ifade edilmektedir.
- Aroma A.Ş., Etap A.Ş., Targıd Ltd.Şti. ve Dimes A.Ş.'de Tespit Edilen 5.7.1997 Tarihli Toplantıya İlişkin Belge: Anılan tarihte Elma-Su A.Ş., Aroma A.Ş., Akman Grubu, Asya A.Ş., Meykon A.Ş., Özgü A.Ş. ve Targıd Ltd. Şti.'nin temsilcileri tarafından elma fiyatlarının 25-30 Ağustos 1997 tarihlerinde toplanılarak kararlaştırılmasının uygun görüldüğü yönünde ifadeler içermektedir.
- Elma-Su A.Ş.'de Tespit Edilen 11.9.1997 Tarihli Not: Elma-Su A.Ş.'nin İstanbul İrtibat Bürosu'nda yapılan yerinde incelemede tespit edilen Elma-Su A.Ş. Genel Müdürü'nün not defterine "...11/09/97 ELMA TOPLANTISI...Nihan Atasagun, Vehbi Güneş, Ömer Duruk, Hasan Gürgen, Gürel Coşar..." şeklinde kaydedilen belgedir.
- Asya A.Ş.'de Tespit Edilen 4.11.1997 Tarihli İç Yazışma: Asya A.Ş.'de yapılan yerinde incelemede tespit edilen, Asya A.Ş. Genel Müdürü'nün imzasıyla Asya A.Ş. Genel Müdür Yardımcısı'na gönderilen 4.11.1997 tarihli faks mesajında firmaların yine toplandıkları ve toplantıya kendisinin telefonla katıldığı belirtilmektedir. Ayrıca, aynı faks mesajında toplantı sonucu belirlenen elma alımı

(01-58/599-155)

konusundaki fiyat ve ödeme biçimlerinin nasıl olacağına ilişkin bilgiler bulunmaktadır.

- Ersu A.Ş.'de Tespit Edilen 1997 Yılına İlişkin Rapor: Ersu A.Ş.'de yapılan yerinde incelemede tespit edilen Golden A.Ş.'den Ersu A.Ş.'ye gönderilen 1997 yılına ilişkin raporun "Mübayaa Esnasındaki Sorunlar" başlıklı bölümünde; koşulların fabrikaları ortak fiyat belirleme eğilimine itmiş olmasına rağmen rakip firmalardan bazılarının buna uymadığı belirtilmektedir.
- Etap A.Ş.'de Tespit Edilen 24.4.1998 Tarihli Seyahat Raporu: Etap A.Ş.'de yapılan yerinde incelemede tespit edilen bir firma çalışanı tarafından 16.4.1998 ve 18.4.1998 tarihleri arasında yapılan seyahatle ilgili olarak hazırlanan 24.4.1998 tarihli seyahat raporunda; Meykon A.Ş.'nin Genel Müdürü ile yapılan görüşmede firmaların Elma-Su A.Ş.'nin tesislerinde her yıl toplantı yaptıkları, meyve konusunda tek fiyat uygulama kararı almalarına rağmen bu karara sonradan uymadıkları ve MEYED'in de bu birliği sağlayamadığının açıkça vurgulandığı belirtilmektedir.
- Asya A.Ş.'de Tespit Edilen 30.7.1998 Tarihli Not: Firmanın genel müdür masasının üzerinde tespit edilen eski bir ajanda sayfasına " Elma Toplantısı = (30.7.98) " notu kaydedilmiştir.
- Ersu A.Ş.'de Tespit Edilen 12.9.1999 Tarihli İç Yazışma: Ersu A.Ş.'de yapılan yerinde incelemede tespit edilen Fabrika Müdürü tarafından Ersu A.Ş. ve Golden A.Ş. Yönetim Kurulu Başkan Vekili'ne gönderilen, üzerinde 12.9.1999 tarihi bulunan yazıda; "...Aromadan Ömer Bey Size ulaşmamış Elma toplantısı ile notu Size ulaştırmak üzere bana aktarmıştır..." denilmekte, 17.9.1999 tarihine kadar geçerli olacak elma alım fiyatı ve bu fiyatı oluşturan unsurlar hakkında detaylı bilgi verilmektedir.
- Etap A.Ş.'de Tespit Edilen 1999 Yılına Ait Ajanda Notları: Etap A.Ş.'de yapılan yerinde incelemede tespit edilen firmanın Satınalma Şefi'ne ait ajandanın 10.9.1999 tarihine ayrılan sayfasında "Isparta toplantısı (Elma)...17 Eylül tekrar toplantı..." ibareleri bulunmakta; aynı ajandanın 25.9.1999 tarihine ayrılan sayfasında ise 25,000 TL/kg olan elma alım fiyatının uygulanmasına devam etme kararı alındığı ve alınan karara Etap, Aroma, Asya, Tamek, Dimes, Elma-Su firmalarının uyduğu belirtilmektedir.
- Ersu A.Ş.'de Tespit Edilen 1999 Yılına İlişkin Rapor: Ersu A.Ş.'de yapılan yerinde incelemede tespit edilen Golden A.Ş.'den Ersu A.Ş.'ye gönderilen 1999 yılına ait raporun "Mübayaa Esnasında Yaşanan Sorunlar, Önlemler ve Tavsiyeler" bölümünde; fabrikalar arasında centilmenlik anlaşmalarında varılan net elma fiyatı tespitinde kendi fiyatlarının yüksek olduğu gibi gerçek olmayan bir suçlamaya maruz kaldıkları ve diğer firmaların centilmenlik anlaşmasına uymak maksadıyla net elma fiyatını sabit tutarken diğer maliyetleri yüksek tutarak alım yapmakta oldukları ifade edilmektedir.

(01-58/599-155)

H.3.2. Vişne, Kayısı ve Şeftali Alımına İlişkin Tespitler

H.3.2.1. 5 Temmuz 1997 Tarihli Toplantıya İlişkin Belge

İlk olarak Aroma A.Ş.'de tespit edilen, 7.7.1997 tarihli Elmataş A.Ş. tarafından Aroma A.Ş.'ye gönderilen ve 5.7.1997 tarihli ORKAV A.Ş.- Isparta adresinde yapılan 97- Vişne sezonu ile ilgili toplantıda Elma-Su A.Ş. tarafından kaleme alınan toplantı tutanağını içeren faks mesajından; toplantıya Elma-Su A.Ş.'den Yönetim Kurulu Başkanı, Yönetim Kurulu Üyesi, Genel Müdür, Fabrika Müdürü; **Aroma A.Ş.**'den Yönetim Kurulu Başkanı; **Akman Grubu**'ndan Yönetim Kurulu Başkan Vekili; **Asya A.Ş.**'den Genel Müdür; **Meykon A.Ş.**'den Genel Müdür; **Özgü A.Ş.** (yeni adıyla Etap A.Ş.)'den Fabrika Müdürü ve **Targıd Ltd. Şti.**'den Satın Alma Sorumlusu düzeyinde katılım olduğu anlaşılmaktadır.

Daha sonraki tarihlerde Etap A.Ş., Targıd Ltd. Şti. ve Dimes A.Ş.'de yapılan incelemelerde de tespit edilen aynı belgenin önemli bölümleri şöyledir:

“... SN. ŞEVKET DEMİREL BEY’İN 5.7.1997 tarihinde ISPARTA-ORKAV A.Ş.’de verdiği öğle yemeğinde, 97-VİŞNE sezonu ile ilgili toplantıda özet olarak, aşağıdaki hususlar konuşulmuştur:

-Vişne sezonunda çalışan fabrikalar arasında sürekli iletişim sağlamak amacıyla, bu görevi SN. GÜREL COŞAR BEY (MEYKON A.Ş.) üstlenmiştir...”

“-Fabrikalar gerektiği durumlarda, haberleşerek toplanması uygun görülmüştür.

-Toplantıya telefon ve fax ile A. RIZA DİREN (DİMES A.Ş.)’de iştirak etmiş ve görüşleri toplantıda konuşulmuştur.

5/7/1997 ISPARTA’DA yapılan toplantıya iştirak eden firmalar:

ELMASU	SN. ŞEVKET DEMİREL SN. NİHAN ATASAGUN SN. YILMAZ KASAP SN. VEHBİ GÜNEŞ
AROMA A.Ş	SN. ÖMER DURUK
AKMAN A.Ş.	SN. ALİ AKMAN
ASYA A.Ş.	SN. KAYA SERT
MEYKON A.Ş.	SN. GÜREL COŞAR
ÖZGÜ A.Ş. (Etap A.Ş.)	SN. NEJAT SERİM

(01-58/599-155)

TARGID A.Ş. SN. SERDAR DİNÇER

-TOKAT ve HONAZ sezonun ilk açılan vişne bölgeleri olup, turfanda olduğu için 50.000 TL/KG uygun görülmüştür.

-Sezonun pik döneminde, esas bölgeler başladığında, fabrikaların toplanarak, istikrarlı bir fiyat ayarlaması yapılmasının uygun olacağı, 40.000 TL/KG görüşü benimsenmiş olup, 9/7/1997 tarihinde MERKO A.Ş.'nin İstanbul'da düzenlediği toplantıda tekrar konuşulacaktır.

-ŞEFTALİNİN maksimum 30.000 TL/KG'dan alınmasının uygun olacağı katılan firmalar tarafından benimsenmiştir.

-KAYISININ 30.000 TL/KG alımının normal fiat olduğu belirtilmiştir.

-ELMA fiatı ise 25-30 Ağustos 1997 tarihlerinde toplanarak kararlaştırılması, katılan firmalar tarafından uygun görülmüştür.

-ViŞNE sezonunda
KANTAR: 2.000 TL
YÜKLEME : 500 TL
KOMİSYON: 3.000 TL-MAX

Rakamları söylenmiş olup, bu rakamlar firmalar arasında tekrar görüşülecektir.

ÖDEMELERDE;

PEŞİN %...?
VADELİ %...? Oranları görüşülecektir..."

H.3.2.2. Diğer bulgular

Yapılan yerinde incelemelerde, firmalar arasında geçmiş yıllardan bu yana yapılan vişne, kayısı ve şeftali alımlarına ilişkin görüşme ve toplantılarla ilgili tespit edilen diğer bulgulara aşağıda yer verilmiştir:

- Dimes A.Ş.'de Tespit Edilen 5.7.1997 Tarihli Yazı: Dimes A.Ş.'de yapılan yerinde incelemede tespit edilen, Yönetim Kurulu Başkan Vekili'nin Elmasu A.Ş. Genel Müdürü'ne gönderdiği 5.7.1997 tarihli yazıda; 1995 yılındaki vişne alım fiyatlarındaki aşırı artıştan sonra 1996 yılında fiyatın düşürülmüş olmasının sektörün bir ayıbı olduğu, aynı hataların yapılmaması gerektiği ancak Tokat bölgesinde 1.7.1997 tarihinde Aroma, Tamek, Dimes, Özgü, Asya ve Ersu tarafından 40.000-TL/kg olarak açılan piyasanın 3.7.1997 tarihinde bir firma

(01-58/599-155)

tarafından mal alamadığı gerekçesiyle 50.000-TL/kg olarak artırıldığı belirtilmektedir.

- Dimes A.Ş.'de Tespit Edilen Not: Dimes A.Ş.'de yapılan yerinde incelemede tespit edilen Şirket Genel Müdürü'ne ait olan not defterinin "Isparta Toplantı" başlıklı bölümünde; Aroma, Asya ve Özgü firmalarının alımları ile ilgili toplantı yapıldığı belirtilmektedir.
- Etap A.Ş.'de Tespit Edilen 12.5.1998 Tarihli İç Yazışma: Etap A.Ş.'de yapılan yerinde incelemede tespit edilen 12.5.1998 tarihli "1997 Sezonu Şeftali Alımı" konulu iç yazışmada; "07-09/09" tarihinin karşısında fiyatın 40,000 TL olduğu ve firmaların ortak kararlar fiyatı düşürdüğü kaydı yer almaktadır.
- Etap A.Ş.'de Tespit Edilen 13.5.1998 Tarihli İç Yazışma: Etap A.Ş.'de yapılan yerinde incelemede tespit edilen 13.5.1998 tarihli "1997 Sezonu Vişne Alımı" konulu iç yazışmada; bazı bölgelerin vişne alım fiyatlarının 50,000 TL'den açıldığı belirtilmektedir.
- Asya A.Ş.'de Tespit Edilen 22.6.1998 Tarihli Yazışma: Asya A.Ş.'de yapılan yerinde incelemede tespit edilen firmanın Genel Müdür Yardımcısı tarafından Aroma A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı'na çekilen 22.6.1998 tarihli faks metninde; meyve alımlarında fiyatların artmasının Asya A.Ş.'nin bilgisi dışında gerçekleştiği ve firmaların bu konuda birlikte hareket etmeleri gerektiği ifade edilmektedir. Aynı yazının altına "Bilgi için: Sn. Nihan ATASAGUN/Elmasu A.Ş." şeklinde bir not düşülmüştür.
- Asya A.Ş.'de Tespit Edilen 24.6.1998 ve 25.6.1998 Tarihli İç Yazışmalar: Asya A.Ş.'de yapılan yerinde incelemede tespit edilen şirketin o dönemdeki Genel Müdürü'nün Genel Müdür Yardımcısı'na 24.6.1998 tarihinde göndermiş olduğu faks mesajında; Isparta'da yapılacak toplantıya kendisinin de beklendiği ifadeleri yer almakla birlikte, büyük olasılıkla anılan faksın cevabı niteliğinde olan Genel Müdür Yardımcısı tarafından tutulan notlarda kendisinin söz konusu toplantıya katılamayacağı belirtilmektedir. Ancak, Genel Müdür'e ait 25.6.1998 tarihli başka bir faks mesajında anılan toplantının çok önemli olduğu ve Genel Müdür Yardımcısı'nın katılmasının çok yararlı olacağı ifade edilmektedir.
- Etap A.Ş.'de Tespit Edilen 26.6.1998 Tarihli İç Yazışma: Etap A.Ş.'de yapılan yerinde incelemede tespit edilen firmanın Satın Alma Şefi'nden o dönemde firmanın Fabrika Müdürü'ne gönderilen 26.6.1998 tarih ve "Bölgelerdeki Vişne Faaliyetleri" konulu iç yazışmada; 24.6.98 tarihinde Aroma ve Konfrut yetkilileriyle tekrar görüşülmesi sonucunda oluşan fiyatın aşağıya çekilmeyeceğinin söylendiği, 150,000 TL'lik fiyatın onaylandığı, sonraki günlerde yapılacak olan toplantı nedeniyle 150,000 TL'nin üzerindeki fiyattan yapılan alımların Aroma A.Ş.'nin sahibinin talimatlarıyla durdurulduğu ve 150.000 TL'den alım yapılmaya devam edildiği belirtilmektedir.

(01-58/599-155)

- Asya A.Ş.'de Tespit Edilen Toplantı Notu: Asya A.Ş.'de yapılan yerinde incelemede genel müdürlük makamında elde edilen ve tarihi belli olmayan bir notta; saat 12:00'de Pazar Günü ORKAV'da düzenlenen toplantıya Dimes A.Ş., Akman Grubu, Aroma A.Ş., Konfrut A.Ş., Tamek A.Ş., Elma-Su A.Ş. ve Asya A.Ş.'den temsilcilerin katıldığı belirtilmektedir.
- Etap A.Ş.'de Tespit Edilen 29.6.1998 Tarihli İç Yazışma: Etap A.Ş.'de yapılan yerinde incelemede tespit edilen "Satış ve Pazarlama Haftalık Aktivite Raporu" başlıklı ve 29.6.1998 tarihli belgede; Isparta'da vişne alım fiyatlarına ilişkin olarak yapılan toplantıya Elma-Su, Aroma, Meykon, Merko-Konfrut, Dimes firmalarının sahipleri ile Asya firmasının fabrika müdürünün katıldığı belirtilmektedir.
- Akman Holding'de Tespit Edilen 2.7.1998 Tarihli İç Yazışma: Akman Holding'de yapılan yerinde incelemede tespit edilen Ersu A.Ş.'den 2.7.1998 tarihinde gönderilen faksta; Tokat-Amasya bölgesinde vişnenin üreticiden alım fiyatının 130.000 TL olduğu, bütün firmaların bu fiyatla alıma devam etmekte oldukları ve firma olarak bu fiyata uydukları belirtilmektedir.
- Morello Fabrikasında Tespit Edilen 2.7.1998 Tarihli İç Yazışma: Akman Holding'e ait Morello fabrikasında yapılan yerinde incelemede tespit edilen, Fabrika Müdürü tarafından Holding Yönetim Kurulu Başkan Vekili'ne gönderilmiş olan 2.7.1998 tarihli yazıda; Kerevitaş A.Ş.'nin yerinde yapılacak alımlar için fiyatı 150.000 TL olarak ilan ettiği ve diğer firmaların bu fiyata uyduğu belirtilmektedir.
- Etap A.Ş.'de Tespit Edilen 2.7.1998 Tarihli İç Yazışma: Etap A.Ş.'de yapılan yerinde incelemede tespit edilen 2.7.1998 tarih ve "30.06.-02.07.1998 Vişne Faaliyeti" başlıklı iç yazışmada; 2.7.1998 tarihinde yapılan toplantıda el altından fiyat verilmesi nedeniyle Dimes, Elma-Su ve Etap firmalarınca 130.000 TL'ye alım yapılması kararı verildiği ve toplantı sonucunun diğer firmalara da bildirildiği belirtilmektedir.
- Etap A.Ş.'de Tespit Edilen 7.7.1998 Tarihli İç Yazışma: Etap A.Ş.'de yapılan yerinde incelemede tespit edilen 7.7.1998 tarih ve " Vişne, Kayısı ve Şeftali Faaliyetleri " konulu iç yazışmada; Isparta'daki toplantı sonucunda fiyatın 28.6.1998 tarihi itibarıyla 125,000 TL olduğu ve Elma-Su firmasının bölgeye girmek için verdiği fiyatın kabul edildiği belirtilmektedir.
- Etap A.Ş.'de Tespit Edilen 7.7.1998 Tarihli İç Yazışma: Etap A.Ş.'de yapılan yerinde incelemede tespit edilen 30.6.1998 tarih ve "Firmaların Sezon Öncesi Toplantısı" başlıklı iç yazışmada; 28.6.1998 tarihinde yapılan vişne alımlarıyla ilgili toplantıya Elma-Su, Konfurt, Merko, Aroma, Asya, Meykon, Dimes ve Etap firmalarının temsilcilerinin katıldığı ifade edilmektedir.
- Etap A.Ş.'de Tespit Edilen 15.7.1998 Tarihli İç Yazışma: Etap A.Ş.'de yapılan yerinde incelemede tespit edilen 15.7.1998 tarih ve "Şeftali, kayısı ve Vişne faaliyetleri" konulu iç yazışmanın vişne alımlarına ilişkin bölümünde; 13.7.1998

(01-58/599-155)

tarihinde yapılan toplantıya Etap, Elma-Su, Penkon, Tamek, Konfurt, Meykon, Asya ve Aroma (telefonla) firmalarının katıldığı belirtilmektedir.

- Etap A.Ş.'de Tespit Edilen 1998 Yılına Ait Ajanda Notları: Etap A.Ş.'de yapılan yerinde incelemede tespit edilen Satın Alma Şefi'nin 1998 yılına ait olan ajandasının 23.6.1998 tarihli ayrılan sayfasında "...Cumartesi öğle:12-13 fab. müd. Elmasu Toplantı" , 27.6.1998 tarihine ayrılan sayfasında "...Toplantı için Afyon'a gelindi..." ve 28.6.1998 tarihine ayrılan sayfasında "... Şevket Bey, Ömer Bey, Hasan Bey, Ali Bey, Mehmet Bey, Gürel Bey....Elma 30/07 toplantı..." ibareleri bulunmaktadır. Aynı ajandanın 14.05.1998 tarihine ayrılan sayfasında "13/07 toplantı" başlığı altında toplantıya katılan firma ve kişiler not edilmiştir.
- Etap A.Ş.'de Tespit Edilen 22.7.1998 Tarihli İç Yazışma: Etap A.Ş.'de yapılan yerinde incelemede tespit edilen 22.7.1998 tarihli iç yazışmanın "Vişne" başlıklı bölümünde Etap, Aroma, Tamek, Asya, Konfurt, Targid, Dimes ve Penkon firmaları arasında yapılan telefon görüşmeleri sonucunda bölgelerin vişne alım fiyatının 300,000 TL/kg olarak belirlendiği belirtilmektedir.
- Etap A.Ş.'de Tespit Edilen 6.8.1998 Tarihli İç Yazışma: Etap A.Ş.'de yapılan yerinde incelemede tespit edilen firmanın Satın Alma Şefi'nden Fabrika Müdürü'ne gönderilen 6.8.1998 tarih ve "Kayısı Fiyatı" konulu iç yazışmada firmalarla yapılan görüşmelerden söz edilmekte ve bu firmalardan Aroma A.Ş. ve Dimes A.Ş.'nin fiyatın düşürülmesini istemediği, Targid Ltd. Şti.'nin ise fiyatın düşürülmesi taraftarı olduğu belirtilmektedir.
- Elma-Su A.Ş.'de Tespit Edilen 22.6.1999 Tarihli İç Yazışma: Elma-Su A.Ş.'de yapılan yerinde incelemede tespit edilen Fabrika Müdürü'nden Genel Müdür'e gönderilen 22.6.1999 tarihli faks metninde; Denizli-Honaz'da vişne alım fiyatının Aroma ve Konfrut firmalarının konuşmalarına istinaden 21.6.1999 tarihi itibarıyla 125,000 TL/kg olarak açılmış olduğu ve bu bilgileri Konfrut A.Ş. ve Meykon A.Ş.'den yetkililerin verdiği belirtilmektedir.
- Morello Fabrikasında Tespit Edilen 19.7.1999 Tarihli İç Yazışma: Akman Holding'e ait Morello fabrikasında yapılan yerinde incelemede tespit edilen Fabrika Müdürü'nden Holding Yönetim Kurulu Başkan Vekili'ne 19.7.1999 tarihinde yazılan yazıda; Çay, Akşehir, Dereçine bölgelerindeki net vişne alım fiyatlarının 300,000 TL olduğu ve aralarında Asya, Özgü, Aroma ve Tamek'in de yer aldığı tüm firmaların bu fiyata uyduğu belirtilmektedir.
- Ersu A.Ş.'de Tespit Edilen İç Yazışma: Ersu A.Ş.'de yapılan yerinde incelemede tespit edilen Fabrika Müdürü'nden Holding Yönetim Kurulu Başkan Vekili'ne gönderilen üzerinde tarih bulunmayan yazıda; Tokat ve Amasya bölgesindeki vişne alım fiyatının Dimes A.Ş. tarafından açıldığı, aynı firmanın diğer fabrikalara duyuru yaptığı ve fiyatlarda tırmanışa neden olunmaması konusunda ortak hareket edileceği belirtilmektedir.

(01-58/599-155)

H.4. Savunmalar ve Bunlara İlişkin Değerlendirmeler

H.4.1. Ortak Savunmalar ve Değerlendirilmesi

- Hakkında soruşturma yapılan teşebbüsler genel olarak; fiyatların bir anlaşma ya da uyumlu eylem sonucu oluşmasının imkansız olduğunu, ilgili ürünlerin üretim miktarının, verimlilik ve kalite gibi özelliklerinin doğa koşullarına bağlı olması dolayısıyla arz esnekliğinin düşük olması, piyasada alternatif alıcıların bulunması, hammadde talebinin arzından fazla olması ve atıl kapasitenin varlığı gibi nedenlerle aralarında fiyat tespiti yapmalarının mümkün olmadığını, bunun sonucunda hammadde fiyatlarının meyve suyunun ihraç fiyatına ve o yıllık rekolteye bağlı olarak serbest piyasa koşulları çerçevesinde oluştuğunu belirtmekte ve sezon başı ile sonu arasında meyve alım fiyatlarında % 60 oranında artışın olması ve aynı firmanın çok farklı fiyatlardan alım yapmasının bunun göstergesi olduğunu ifade etmişlerdir.

Soruşturmaya taraf olan teşebbüslere yöneltilen suçlama alım fiyatının bir kez belirlendiği ve herkesin buna uyduğu yönünde değildir. Mevcut bilgi ve belgelerden; tarafların asıl amacının, mutlak fiyat uyumundan ziyade, kıt olan ürünlerin alım fiyatlarındaki artışı olanaklar el verdiğince düşük tutmak, fiyatları kontrollü bir şekilde yükselterek, mümkün olabilecek en düşük fiyattan en yüksek miktarda ürünün alınabilmesini sağlamak olduğu anlaşılmaktadır. Bu çerçevede serbest piyasa koşullarına göre oluşan fiyatların firmalar açısından zararlı sonuçlar doğurması, firmaları alımlar konusunda birlikte hareket etmeye yönlendirmektedir. Buna ek olarak sanayi elması alım fiyatlarının yurtdışı konsantre fiyatlarıyla bağlantılı olduğu bilinmekle birlikte, bu iki unsur arasında mutlak bir paralellik bulunmamaktadır. Nitekim firmalar zaman zaman kar marjlarını düşürmek hatta zararına satış yapmak pahasına taahhütlerini yerine getirebilmek için alım yapabilmektedirler. Esasen sezon başı toplantılarının yıllardan beri düzenlenmesi, toplantılardan beklenen faydanın belli bir düzeyde de olsa sağlandığı kanaatine varılmıştır.

Ayrıca hammadde arzının talebinden az olması ve düşük kapasite kullanım oranı, fiyatların mümkün olduğu kadar az yükselmesini sağlamak amacıyla firmaların birlikte hareket etmelerini teşvik etmektedir. Özellikle sanayi meyvesinin Türkiye'de arz esnekliği (asıl üretim sofralık meyve için yapıldığından) sıfıra yakındır. Arz esnekliğinin olmadığı bir durumda fiyatın belirlenmesinde talep ön plana çıkmaktadır. Bu sebeple talep sahiplerinin fiyat belirlenmesine yönelik ortak hareketleri normalden çok daha etkili olacaktır.

Diğer yandan konserve üreticisi, dondurulmuş ve kurutulmuş gıda üreticileri gibi alternatif alıcıların fiyatlar üzerinde söz sahibi olabilecek pazar güçleri bulunmadığı gibi, bu alıcıların aldıkları ürünlerin daha kaliteli olması gerekliliği nedeniyle bunların sözü edilen pazarda rakip olarak nitelendirilmeleri de mümkün değildir. Aksi düşünülse bile, fiyat tespiti toplantılarına katılan firmalar sektörün en büyükleri olup, az miktarda alım yapan anılan alternatif alıcıların varlığı sonucu etkilememektedir.

(01-58/599-155)

- Firmalar savunmalarında, söz konusu toplantılarda hazır bulduklarını bununla birlikte alınan kararlara katılmadıklarını ve onay vermediklerini, bu kararların temenni niteliğinde olduğunu ve bu kararlara firmalarca hiçbir şekilde uyulmadığını, bu durumun faturalar incelendiğinde görülebileceğini ileri sürmüşlerdir.

Elde edilen toplantı tutanaklarında, tespit edilen meyve fiyatlarının belirtildiği ve de cümlelerin, “uygun görülmüştür, benimsenmiştir” gibi, katılanların iradelerini yansıtan ifadelerle bitirilmiş olduğu, üstelik tespit edilen bu fiyatlara firmalarca herhangi bir itirazda bulunulmadığı görülmektedir. Nitekim anılan toplantılarda farklı görüşlerin olması durumunda bu görüşlere tutanaklarda yer verilmektedir.

Soruşturma sürecinde söz konusu toplantılarda alınan kararlara uyumun olup olmadığı incelenirken kısa süreli bir uyumun olduğu ancak uyumun uzun süreli olmadığı anlaşılmıştır. Nitekim Dimes A.Ş.'nin Yönetim Kurulu Başkan Vekili tarafından yazılan mektupta da kısa süreli uyumların olduğu belirtilmiş, hatta fiyatların önce yükselip sonra düşürülmesi tarihe geçecek bir ayıp olarak nitelenmiştir. Diğer yandan fiyatlara uyumun olup olmadığının incelenebileceği tek belge olan alım makbuzlarının, firmaların bir çok yerden alım yapması, bazı firmaların bu makbuzlara alım yaptıkları bölgeyi yazmamaları, belli bir dönemi içeren alım fiyatlarının ortalaması alınarak tek bir makbuz kesiliyor olması nedenleriyle somut kanıt olarak değerlendirilmesi güçleşmiştir. Ancak anılan toplantı tutanakları incelendiğinde firmaların amacının meyve alım fiyatlarını belirlemek olduğu görülmektedir. Buna ek olarak 11.9.1997 tarihli toplantı tutanağındaki “Konsantrelık elma alım sezonunun başlaması ve firmaların kendi aralarındaki zararlı olabilecek rekabeti önlemek amacıyla düzenlenmiş olup...” ifadesi firmaların amacını ortaya koymaktadır. 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi uyarınca dolaylı veya doğrudan rekabeti bozma, engelleme ya da kısıtlama amacı taşıyan anlaşmalar ise ihlal kapsamındadır.

- Taraflar, ülkemizde sanayiye yönelik meyve üretiminin yapılmaması ve hammadde olarak kullandıkları meyvelerin hal ve pazarlarda satılma imkanı olmayan, artık denebilecek, düşük kaliteli, meyve suyu fabrikalarında işlenmemesi halinde tüketim imkanı olmayan türde meyveler olması nedeniyle ekonomik değerinin olmadığını dile getirmişlerdir.

Türkiye’de özellikle sanayiye yönelik olarak meyve üreticiliği yapılmamakta ve sofralık tüketim için ayrılan meyveler dışındaki ikinci kalite meyveler sanayi meyvesi olarak değerlendirilmektedir. Bilindiği üzere piyasalarda fiyatlar arz ve talep dengesine göre belirlenir ve arzı olan bir ürüne eğer talep varsa o ürünün fiyatı oluşur. Ekonomik değeri olmayan bir malın bedelsiz alınabiliyor olması gerekmektedir. Bu çerçevede doğrudan o kalitede ve nitelikte ürüne ilişkin üretim yapıp yapılmaması önemli olmayıp, düşük kaliteli ürünlerin başka amaçlara yönelik olarak kullanımında belli bir ekonomik değer ve piyasa söz konusudur.

(01-58/599-155)

- Taraflar, toplantıların meyve alım fiyatlarının tespitine yönelik olarak düzenlenmediğini, yapılan toplantıların amacının sektörün sorunlarını tartışmak, gelişmeleri ve ihracat olanaklarını takip etmek olduğunu, birkaç toplantıda amaç dışı ve rekabet kültürü noksanlığından kaynaklı olarak fiyatların görüşülmüş olmasından hareketle rekabetin bozulmuş olduğu sonucuna ulaşmanın yanıltıcı olacağını ileri sürmektedirler.

Yapılan toplantılarda zaman zaman sektör sorunlarının da ele alındığı kabul edilmekle birlikte, toplantı tarihlerinin hep meyve alım sezonlarına denk gelmesi, elde edilen tutanak niteliğindeki belgeler incelendiğinde görüşülen konunun büyük oranda meyve alım fiyatları olması, toplantı gündemlerinin en önemli maddesini fiyatların oluşturduğunu göstermektedir.

- Taraflar savunmalarında, sektörde faaliyet gösteren firmaların birbirlerinden üretim kapasitesi, coğrafi bölge, ürününü sattığı pazar, ürün çeşitliliği ve standardı gibi özellikler yönünden farklı oluşlarının bir uyumlu eylem ya da anlaşma yapılmasını mümkün kılmadığını dile getirmektedirler.

Sektördeki firmalar arasında ürün çeşitliliği ve standardı, ürün satılan pazar, üretim kalitesi açısından ciddi bir fark bulunmamaktadır. Coğrafi bölge açısından ise, Türkiye’de meyve suyu konsantresi üreten fabrikaların öncelikle kendi bölgelerindeki meyveleri satın almakta oldukları, ancak çoğu zaman arzın talebe oranla az olması nedeniyle gerektiğinde başka bölgelerden de alım yaptıkları bilinmektedir. Bu nedenle Türkiye genelinde birçok yerde yapılan alımlarda firmalar birbirlerine rakip olmaktadır.

- Firmalar tarafından yapılan bir diğer savunma, söz konusu toplantılarda alınan kararların altına imza atılmadığı için bunların şirketleri bağlamayacağı, ayrıca toplantılara katılan şahısların teşebbüsleri temsil etmediği ve bu kişilere şirket yetkili organlarınınca verilmiş bir temsil yetkisinin bulunmadığı yönündedir.

Rekabet Hukuku uygulamalarında anlaşmaların yazılı ve imzalı olması aranmadığı gibi teşebbüsleri ilzam ve temsil yetkisine sahip olmayan personelin dahi rakip teşebbüslerle ulaştığı yazılı veya sözlü mutabakatları, eğer teşebbüslerin bilgileri veya yönlendirmeleri doğrultusunda olmuşsa ya da rekabeti sınırlayıcı etkiler doğurmuşsa anlaşma olarak kabul edilmektedir.

- 5.7.1997 tarihli toplantıda belirlenen 40.000 TL'lik fiyatın bu fiyatın piyasada önceden belirlenmiş olması nedeniyle durumun bir anlaşmadan çok malumun ilanı olduğu ve bu nedenle rekabet ihlalinin söz konusu olmadığı toplantıya katılan taraflarca dile getirilen diğer bir savunmadır.

Soruşturma konusu ilgili ürün pazarında, pazarın yapısı gereği fiyatların sezon başından sezon sonuna kadar sabitlenmesi pek mümkün gözükmemektedir. Fiyatların kaçınılmaz olarak artacağı bilinmekte, ancak firmalar artışı olanaklar elverdiğince düşük tutmaya çalışmaktadırlar. Bu nedenle anılan toplantı da dahil

(01-58/599-155)

olmak üzere bütün toplantılarda belirlenen fiyatları malumun ilanı olarak değil, mümkün olduğu kadar uzun bir süre geçerli tutulacak bir başlangıç fiyatı olarak algılamak daha doğru bir yaklaşımdır. Bu durum ise fiyat tespiti kavramının kapsamında olduğu için 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (a) bendine aykırılık teşkil etmektedir.

- Taraflar savunmalarında satın aldıkları elmayı işledikten sonra yurtdışı pazarlara sattıklarını bu nedenle ülke içindeki tüketicilere söz konusu toplantıların bir zarar vermediğini dolayısıyla da 4054 sayılı Kanun'un ihlal edilmediğini dile getirmişlerdir.

4054 sayılı Kanun tüketicinin korunmasına yönelik bir kanun olmayıp, Kanun'un amacı rekabetin korunmasıdır. Bu çerçevede gerek hammadde alımında gerekse de nihai ürünün satımında rekabetin tesis edilmesi amacı gözetilmektedir.

- Üretici ile karşı karşıya gelmedikleri, ürünün kantarcı tabir edilen kişilerle komisyoncu gibi esnaf tarafından toplandığı ve ürünleri bu kişilerden aldıkları bu nedenle herhangi bir fiyat saptaması ve uygulamasının mümkün olmadığı taraflarca ifade edilen diğer bir savunmadır.

Kantarcılar pazarda fiyat belirleyecek güce sahip değildirler. Nitekim çeşitli toplantılarda, meyve alım fiyatının tespitinin yanı sıra kantarcı fiyatlarının da sabitlenmesine yönelik tartışmaların olduğu görülmektedir. Buna örnek olarak 5.7.1997 tarihinde Elma-Su A.Ş.'de yapılan toplantı verilebilir. Bu tip örnekler kantarcıların pazar gücüne sahip olmadıklarını, meyve fiyatlarını belirleyemeyeceklerini açıkça göstermektedir. Bu sebeple ürünün kantarcı gibi çeşitli aracılardan alınması, fiyat belirlenmesini engellemektedir. Kaldı ki kantarcılar firmaların satın alma elemanı gibi faaliyet göstermektedirler.

- Taraflar savunmalarında, bazı toplantılara katılmalarına karşın toplantılarda alınan kararlarla kendilerini hiçbir zaman bağlı hissetmediklerini ve bu kararlara uymadıklarını, tarafların kendilerini bağlı hissetmedikleri bir kararın Kanunun 4. maddesi anlamında bir anlaşma olarak kabul edilemeyeceğini belirtmişlerdir.

Bilindiği gibi her hukuk dalı kendi kavramlarını diğer hukuk dallarından farklı olarak yaratabilmektedir. Rekabet Hukuku anlamında "anlaşma" kavramı da bunlardan biri olup, diğer kanunlarla getirilen "anlaşma" kavramından farklıdır. Rekabet Hukukunda bir anlaşmanın varlığından bahsedebilmek için tarafların pazarda belli bir şekilde davranmak yolundaki ortak iradelerini açıklamaları yeterli görülmektedir.

- Firmaların kartel oluşturarak meyve üreticilerini mağdur etmelerinin bindikleri dalı kesmeleri anlamına geleceği, üreticinin iskarta elmanın fiyatını düşük bulması halinde sanayiciye satmayacağı, bu nedenle de sanayicilerin düşük fiyat tespiti gibi bir girişimde bulunamayacakları firmalar tarafından getirilen diğer bir savunmadır.

(01-58/599-155)

Sanayi için meyve üretimi yapılmadığından, fiyatlar ne kadar düşük olursa olsun üretici sofralık olmayan meyveyi sanayiciye satmaktadır. Iskarta elma sofraya gitmeyen elma olup, satılmayarak ağaç dibinde bırakıldığında asidiyle ağaçlara zarar vermektedir. Bu nedenle belli bir maliyete katlanılarak ürünlerin toplatılması gerekmektedir. Böylelikle bu ürünlerin satılmasının üreticiye iki yönlü ek kazancı olmaktadır.

- Taraflar Rekabet Kurulu'nun almış olduğu Özel Okullar ile ilgili karara atıfta bulunarak ücret toplantısı adı altında yapılan toplantıların uzun süredir yapılıyor olmasına rağmen, özel okul fiyatlarında paralellik bulunmaması nedeniyle Kanun'un ihlal edilmediği sonucuna varıldığını söyleyip bu kararın ilgili soruşturmada emsal teşkil etmesini talep etmişlerdir.

Rekabet Kurulu'nun almış olduğu ilgili kararda fiyatların görüşüldüğüne dair bir kanıt elde edilmediği ifade edilmektedir. Diğer yandan soruşturma konusu dosyada tarafların alım fiyatlarını görüşmek üzere bir araya geldikleri yönünde açık ve ciddi belgeler bulunmuş olup teşebbüslerin bu niyetleri toplantı tutanaklarına yansımıştır. Bu durum karşısında Özel Okullar ile ilgili soruşturmanın sonuçlarının bu soruşturmaya emsal oluşturması mümkün değildir.

- İlgili teşebbüslerin savunmalarında atıfta buldukları diğer bir karar Rekabet Kurulu'nun Havaş Havaalanı Yer Hizmetleri ile ilgili kararıdır. Bu kararda maliyet-kar hesaplamaları üzerinde durulduğu, adı geçen firma tarafından aşırı fiyat uygulanmadığı ve aşırı kar elde edilmediği için anılan teşebbüse soruşturma açılmamasına karar verildiği belirtilmiş, ilgili dosya için bu kararın emsal olarak ele alınması talep edilmiştir.

Anılan kararın soruşturma konusu dosyayla ortak bir yanı bulunmamaktadır. Söz konusu ön araştırma dosyasında tekel olan bir teşebbüsün bu durumunu kötüye kullanmak suretiyle aşırı fiyat uygulayıp uygulamadığı incelenmektedir. Bu nedenle de inceleme Kanun'un 6. maddesi çerçevesinde yapılmıştır. Aşırı fiyat konusu araştırılırken de doğal olarak maliyet kar analizine girilmesi gerekmektedir.

- Taraflar savunmalarında, soruşturma raporunda bahsi geçen toplantıların tek bir amacın gerçekleştirilmesi için yapılan bir çalışmanın parçaları olarak değerlendirilmesi ve Kanun'un sürekli bir anlaşma yapılmak suretiyle ihlal edildiğinin iddia edilmesi gerektiğini belirtip bunu desteklemek üzere de Rekabet Kurulu'nun aldığı Çimento Kararı'nı örnek göstermektedirler.

Sanayi meyvesi alım pazarı birçok pazardan farklı özellikler göstermekte olup en önemli iki özelliği son derece dinamik bir pazar yapısının bulunması ve pazardaki arzın talebe göre daha kısıtlı olmasıdır. Söz konusu yapı nedeniyle pazardaki fiyatlar kısa sürede değişmektedir. Bu yapıyla sektör çimento sektöründen

(01-58/599-155)

farklılıklar göstermektedir. Teşebbüslerce yapılan anlaşmalar kısa süreli olarak uygulandıktan sonra fiyatların tekrar artması üzerine yeniden toplanmak suretiyle yeni bir anlaşma daha yapılmaktadır. Soruşturma konusu dört toplantıdan 3 ve 11 Eylül 1996 ve 11 Eylül 1997 tarihli toplantılar aynı ürüne yönelik olsa bile öngörülen fiyatların farklı, ürünlerin ve toplantıların ise mevsimlik olması ve kısa süreliğine yapılması, ayrıca firmaların koşulların değişmesi durumunda değişen koşulları değerlendirmek amacıyla yeniden bir araya gelmeleri nedenleriyle toplantıların ayrı toplantılar olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Üstelik toplantılara katılanlar da her toplantıda farklılık arz etmektedir. Ayrıca 5.7.1997 tarihli toplantı elmadan farklı olarak diğer ilgili ürün pazarları olan vişne, kayısı, şeftali için yapılmıştır. Anılan toplantıların tek bir amacın gerçekleştirilmesi için yapılan bir çalışmanın parçaları olarak değerlendirilmesi mümkün değildir.

- Taraflar savunmalarında Rekabet Kurumu'nun soruşturma açıldığına ilişkin bildirim yazısının soyut anlatımlı olduğunu, oysa Kanun'un 43. maddesinde yer alan "...iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilgi..." ifadelerinin iddianın içeriği anlamına geldiğini, bu çerçevede kendilerine bilgiyi oluşturan delillerin de gönderilmiş olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Kanun'un 43/2. maddesi metninden açıkça anlaşılacağı üzere; Kurul'un taraflara, ilk yazılı savunmalarını göndermeleri gerektiğini bildiren yazısı ile taraflara gönderilecek olan, Kurul'un kararındaki iddiaların türü ve niteliğine ilişkin yeterli bilgidir. Bu durum, tarafların bu aşamada yapacaklarının ilk yazılı savunmaları olmasından kaynaklanmaktadır. Kanun'un 44. maddesinde belirtilen belgelerin tamamı, aynı Kanun'un 45. maddesi çerçevesinde soruşturma safhası sonunda gönderilmiş ve tarafların konuya ilişkin savunma hakları korunmuştur.

H.4.2. Diğer Savunma ve Değerlendirmeler

- 5.7.1997 tarihli toplantıyla ilgili olarak Etap A.Ş.'nin yaptığı savunmada bu toplantıya ilişkin metnin bir bütün olarak değerlendirilmesi gerektiği, belli maddelerde uzlaşma olmadığı, bu nedenle de anlaşmadan bahsedilemeyeceği ileri sürülmektedir.

Bahsi geçen anlaşmanın her maddesinin içeriği ayrı olduğundan ve toplantıda birçok farklı konu görüşüldüğünden ilgili toplantı tutanağının her maddesi ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Nitekim tutanakta, vişne fiyatının 50.000 TL olarak tespit edildiği "*uygun görülmüştür*" ifadesiyle, şeftalinin fiyatının 30.000 TL olarak tespit edildiği "*normal fiyat olduğu belirtilmiştir*" ifadesiyle anlaşılmakta olup tarafların bu konularda uzlaşmış olduğu açıktır. Üzerinde tam olarak uzlaşmaya varılamayan noktaların bulunması tarafların anlaşmış olduğu konuların göz ardı edilmesini gerektirmemektedir.

- Ersu A.Ş. ve Golden A.Ş. savunmalarında, Rekabet Hukukunda bir anlaşmanın rekabeti kısıtlayıcı olup olmadığı incelenirken amacının rekabeti kısıtlayıcı kısıtlamadığının ve anlaşma sonucunda alınan kararlara uyulup uyulmadığının,

(01-58/599-155)

diğer bir deyişle bu iki unsurun birlikte varlığının dikkate alınması gerektiğini belirterek, alınan kararlara uyulmaması nedeniyle rekabetin ihlal edilmediğini ileri sürmektedirler.

Rekabet Hukukunda bir anlaşmanın ihlal oluşturup oluşturmadığı incelenirken rekabeti kısıtlama amacı taşıyıp taşımadığı ya da bu etkiyi doğuran veya doğurabilecek nitelikte sonuçlarının olup olmadığı belirleyici olmaktadır. Bu ölçütler birbirlerinin tamamlayıcısı ya da olmazsa olmaz şartı olmayıp incelenen olayda herhangi birinin mevcut olması, gerek 4054 sayılı Kanun gerekse Rekabet Hukuku uygulamalarında rekabet ihlalinin varlığına hükmetmek için yeterli sayılmaktadır. Soruşturma konusu anlaşmalar incelendiğinde bu anlaşmaların firmalar arası rekabeti kısıtlama amacı taşıdığı açıktır.

- Golden A.Ş. ve Ersu A.Ş. savunmalarında bu teşebbüslerde belge bulunamaması nedeniyle rekabet ihlali ile suçlanamayacaklarını ifade etmektedirler.

Rekabet Hukuku çerçevesinde bir firmada belge bulunamaması söz konusu firmanın rekabeti ihlal etmediği anlamına gelmemekte olup, dosyayla ilgili olarak başka şirketlerde elde edilen belgeler de söz konusu teşebbüs aleyhine delil teşkil edebilmektedir.

- Elma-Su A.Ş. ve Aroma A.Ş. savunmalarında "şirketlerin defalarca toplanmış olması, toplantıların sonunda kesin ifadelerle fiyatları tespit edilmiş olmasına karşın, kısa bir süre sonra tekrar toplanılma gereği ortaya çıkması..." pazarın yapısıyla ilişkilendirilmekte ve alınan kararların hükümsüzlüğü ifade edilmektedir.

Yukarıdaki yaklaşım esas itibarıyla firmaların amacının fiyat tespit etmek olduğu ancak pazar yapısı nedeniyle bunun başarılmadığını yansıtmaktadır. Amacı rekabeti kısıtlamak olan anlaşmalar Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde ihlal oluşturmaktadır. Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası ise açık bir şekilde Kanunun 4. maddesini ihlal edenlere para cezası uygulanacağını belirtmektedir. Ancak aynı maddenin 4. fıkrası "Kurul para cezasına karar verirken, kastın varlığı, kusurun ağırlığı, ceza uygulanan teşebbüs veya teşebbüs birliklerinin pazar içindeki gücü ve muhtemel zararın ağırlığı gibi unsurları dikkate alır" şeklindedir. Dolayısıyla pazarın yapısı ve alınan kararlara uyum kabiliyeti anılan madde çerçevesinde değerlendirilebilecektir.

- Etap A.Ş. ve Meykon A.Ş. savunmalarında; hiçbir firmanın elmada %9'u, şeftalide %18'i, vişnede %12'yi aşan üretim kapasitesine sahip olmayışının, pazarda 20'nin üzerinde firmanın faaliyet göstermesinin, pazara girişin serbest oluşunun ve sektörde faaliyet gösteren bazı firmaların pazardan çekilmelerinin yaşanan canlı rekabetin en önemli kanıtı olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Dosya konusu soruşturma Kanun'un 6. maddesi kapsamında değil, 4. maddesi kapsamında açılmıştır. Firmaların hiç birisi tek başına pazarda çok güçlü değildir,

(01-58/599-155)

ancak bir araya geldiklerinde ilgili pazarda alımı yapılan meyvelerin hemen hemen tamamını kapsayıcı nitelikte kararlar alabilmektedirler.

- Etap A.Ş. tarafından yapılan savunmada; tespit edilen fiyatlar tavan fiyat dahi olsa bu fiyatların uygulanmasının, firmaların aralarında hammaddeyi ne şekilde paylaşacaklarını (kota vb.) belirlemedikleri için mümkün olmadığı belirtilmiştir.

Pazarın yapısı nedeniyle bu şekilde bir kota tespitinin uygulanma olasılığı düşük görünmektedir. Diğer yandan miktar paylaşımına gidilmemesi, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi açısından açık bir şekilde ihlal oluşturan fiyat tespitine ilişkin kararların aykırılıklarını değiştirmemektedir.

- Bazı toplantılara telefonla katılan firmalar bu toplantılarda alınan kararlardan kendilerinin sorumlu tutulamayacağını ifade etmişlerdir.

İhlale zemin oluşturan toplantılara ve alınan kararlara telefon aracılığıyla katılınması ihlalin içinde olunmasını engelleyen bir unsur değildir. Soruşturma konusu dosyada ise 11.9.1997 tarihli toplantıya Asya A.Ş., 5.7.1997 tarihli toplantıya ise Dimes A.Ş. telefonla katılmıştır. Üstelik adı geçen firmalardan Asya firmasının 3.9.1996 ve 5.7.1997 tarihli toplantılara bizzat katılmış olması nedeniyle fiyat tespiti oluşumunun içinde olduğu açıktır. Dimes A.Ş.'nin de aynı oluşum ve niyet içerisinde bulunduğu soruşturma raporunun ekinde yer alan aynı firmanın Yönetim Kurulu Başkan Vekili tarafından gönderilen 5.7.1997 tarihli yazıdan anlaşılmaktadır.

- Meykon A.Ş. tarafından yapılan savunmada; söz konusu fiyat tespitleri yapılmakla birlikte bu tespitlerin niye yapılmış olduğunun "rule of reason" analiziyle incelenmesi gerektiği, bu eylemin yurt dışı pazarlarda rekabet avantajı elde etmek için yapıldığı dile getirilmektedir. Savunmada "bu şekilde bir değerlendirilmenin sonucunda Kanun'un ihlal edilmediği anlaşılacaktır" denilmektedir.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi bir anlaşmanın amacının rekabetin kısıtlanması olduğu durumları Kanun'un ihlal edildiği haller arasında saymakta olup, bu bağlamda rekabeti sınırlama amacı yeterli sayılmaktadır. Savunmada dile getirilen "rule of reason" analizi ise soruşturma konusu dosyada bir eylemin Kanun'u ihlal edip etmediği yönünde değil, ihlalin makul karşılanabilecek gerekçeler gibi hafifletici nedenlerinin olup olmadığı doğrultusunda yapılabilmektedir. Bu da sonuçta Kanun'un ihlal edilip edilmediğinin tartışılmasında değil, teşebbüslere verilecek ceza oranının takdirinde rol oynayacak bir unsurdur.

- Yine Meykon A.Ş. tarafından yapılan savunmada Rekabet Hukukundaki De Minimis kuralına atıfta bulunulmuş ve ekonomik öneme sahip olmayan anlaşmaların, rekabeti önleyici veya kısıtlayıcı yahut bozucu etkiye sahip olsalar da ihlal olarak değerlendirilmediği ifade edilmiştir. Bu çerçevede Roma

(01-58/599-155)

Anlaşması'nın 81. maddesine değinilmiş, anılan maddede "ülke içi ticaretin etkilenmesi" hükmünün bulunduğu, bu hükmün, 4054 sayılı Kanun'da yer almadığı halde, incelemelerde dikkate alınması gerektiği ileri sürülmüştür.

De Minimis Kuralı Avrupa Birliği uygulamalarında bulunmakla birlikte bu kuralın Türkiye'de uygulanabilmesine imkan veren herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Diğer yandan böyle bir imkan olsa dahi bu kuralın soruşturma konusu dosyaya uygulanması, yapıldığı belirlenen toplantılara ilgili ürün pazarı olan sanayi tipi elma, vişne, kayısı ve şeftali pazarlarından alım yapan firmaların büyük çoğunluğunun katılmış olması ve bu teşebbüslerin pazar paylarının neredeyse pazarın tümünü oluşturması nedeniyle mümkün olmayacaktır.

- Konfrut A.Ş. tarafından yapılan savunmada yerinde inceleme sırasında şirket tarafından istenirse avukat bulundurulabileceğine dair bir uyarı yapılmadığı gerekçesiyle şirkette bulunan her türlü belgeye ve bu belgelerin soruşturmada kullanılmasına itiraz edildiği bildirilmektedir.

4054 sayılı Kanun'un 15. maddesi yerinde incelemeyi düzenlemekte olup bu maddede ilgili teşebbüslerde ne şekilde bir inceleme yapılabileceği belirtilmektedir. Bu bağlamda yerinde inceleme sırasında yapılmış herhangi bir aykırılık söz konusu olmayıp incelemede ele geçirilen bilgi ve belgelerin soruşturmada kullanılmasında bir engel bulunmamaktadır.

İ- GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

Soruşturma Heyeti hazırladığı raporda, 3.9.1996, 11.9.1996, 11.9.1997 tarihli elma alımı ve 5.7.1997 tarihli vişne, kayısı ve şeftali alımıyla ilgili belgelerin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi anlamında ihlal niteliğinde birer anlaşma olarak nitelendirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Kanun'un 4. maddesi ile, belirli bir mal ve hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar hukuka aykırı bulunarak yasaklanmıştır.

4054 sayılı Kanun'da, Medeni Hukuk ve Borçlar Hukuku mevzuatında kullanılan "sözleşme" ya da "akit" terimleri yerine "anlaşma" terimi olarak kullanılmıştır. Kanun'un 4. maddesinin gerekçesi de dikkate alınırca, anlaşmada Medeni Hukuk'un geçerlilik koşullarına uyma ölçütünün aranmadığı ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla, taraflar arasındaki danışıklı ilişki ya da irade uyumlarının anlaşma olarak değerlendirilmesinde hukuki geçerlilik ve bağlayıcılık şartı aranmamalıdır.

Bu nedenle, soruşturma konusu anlaşma belgelerinin taraflar açısından herhangi bir hukuki bağlayıcılık içermemesi ve bazılarının imzasız olması gibi özellikler, söz konusu belgelerin anlaşma olarak değerlendirilmesine engel oluşturmamaktadır. Hatta teşebbüsleri ilzam ve temsil yetkisine sahip olmayan

(01-58/599-155)

personelin rakip teşebbüslerle ulaştığı yazılı veya sözlü mutabakatlar, eğer teşebbüslerin bilgileri dahilinde veya yönlendirmeleri doğrultusunda olmuşsa ya da rekabeti sınırlayıcı etkiler doğurmuşsa bunlar da anlaşma olarak değerlendirilmektedir. Nitekim Rekabet Kurulu 26.11.1998 tarih ve 93/750-159 sayılı Kararı ile; "Rekabet Hukuku açısından anlaşmalarda şekil şartının aranmadığı, dolayısıyla Gaziantep Tilmen Oteli'nde yapılan toplantıya katılan şahısların ilgili firmaları temsile yetkili olmadığı ve adı geçen anlaşmada imzalarının bulunmadığı yönündeki savunmaların 4054 sayılı Kanun'a aykırı bir anlaşmanın varlığını ortadan kaldırmadığı" sonucuna ulaşmıştır.

Sonuç olarak; 3.9.1996, 11.9.1996, 11.9.1997 tarihli elma alımı ve 5.7.1997 tarihli vişne, kayısı ve şeftali alımıyla ilgili toplantıların sonucunda düzenlenen belgelerin Kanun'un 4. maddesi anlamında birer anlaşma sayılmasında şekil şartları açısından herhangi bir engel bulunmamaktadır.

Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanun, bir anlaşmanın hukuka aykırı bulunması için rekabeti sınırlayıcı amaçlı olmasını tek başına yeterli saymaktadır. Başka bir deyişle; bir anlaşma, rekabeti sınırlayıcı etkileri fiilen doğurmasa, uygulanmasa ya da uygulanamamış olsa dahi hükümlerinden rekabeti sınırlayıcı amaçlı olduğu anlaşılıyorsa doğrudan yasaklanmaktadır. Anlaşmanın amacının belirlenmesinde ise, tarafların sübjektif amaçlarından öte anlaşmanın genelinden ya da hükümlerinden çıkarılabilen objektif amaç dikkate alınmaktadır.

Özetle, anlaşmalarda tarafların pazarda belirli bir şekilde davranmaya yönelik olarak ortak ve karşılıklı iradelerini herhangi bir şekilde beyan etmeleri durumunda, bu açıklamadan objektif olarak çıkarılması gereken anlamın anlaşmanın amacı olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu bakımdan 3.9.1996, 11.9.1996, 11.9.1997 tarihli elma alımı ve 5.7.1997 tarihli vişne, kayısı ve şeftali alımıyla ilgili anlaşmaların Kanun'un 4. maddesi anlamında rekabeti sınırlama amacı taşıdığı konusunda herhangi bir kuşku bulunmamaktadır. Nitekim bu amaç, 11.9.1997 tarihli anlaşmada teşebbüsler tarafından açıkça belirtilmiştir.

Anlaşma metinlerinde toplantıya katıldıkları görülen teşebbüsler anlaşmanın tarafı olarak kabul edilmiştir. Her ne kadar 11.9.1997 tarihli anlaşmada Yalova, Çanakkale ve Adapazarı'nda elma alım fiyatının Aroma A.Ş. tarafından önerilmesi ve 5.7.1997 tarihli anlaşmada vişne alımları için söylenen kantar, komisyon ve yükleme bedellerinin tekrar görüşülecek olması gibi tam uzlaşma içermeyen ifadeler kullanılmış olsa dahi, anlaşmalarda yer alan diğer kayıtların rekabeti sınırlayıcı olması tarafları doğrudan bağlamaktadır.

Sonuç olarak; anılan anlaşmaların bazılarında üzerinde açıkça anlaşmaya varılmayan noktalar olsa da rekabeti sınırlayıcı diğer konulardaki uzlaşma söz konusu teşebbüslerin anlaşmaya taraf kabul edilmesi için yeterli görülmüştür.

(01-58/599-155)

Buna ek olarak; 5.7.1997 tarihli toplantıya Dimes A.Ş.'nin faks ve telefonla katılması, diğer yandan 11.9.1997 tarihli toplantıya Asya A.Ş. ve Akman Grubu'nun telefonla katılmalarının söz konusu teşebbüslerin anlaşma tarafı olarak kabul edilmesi sonucunu değiştirmemektedir. Diğer yandan, anılan teşebbüslerin mutabık kalınan konular üzerinde herhangi bir olumsuz görüşünün olmaması alınan kararlara katıldıklarını göstermektedir. Böyle düşünülmesinin nedeni ise, diğer toplantılara ilişkin belgelerde katılımcılardan herhangi birinin bir konuda olumsuz görüş belirtmesi durumunda toplantı tutanağında en azından o konuyla ilgili anlaşmaya varıldığına dair ifadeler kullanılmamasıdır. Dimes A.Ş.'den Elmasu A.Ş.'ye gönderilen 5.7.1997 tarihli yazının sonunda aynı tarihli toplantıda alınacak kararlara saygılı olunacağı belirtilmesi de bir başka açıdan bunu destekleyici niteliktedir.

4054 sayılı Kanun delil ve ispat araçları ile ilgili bir sınır öngörmemektedir. Dolayısıyla hukuka uygun olarak elde edilmiş her türlü delil ve ispat araçlarının anlaşmaların varlığını kanıtlamak amacıyla kullanılmasında bir sakınca bulunmamaktadır. Bu bakımdan, 3.9.1996, 11.9.1996, 11.9.1997 tarihli elma alımı ve 5.7.1997 tarihli vişne, kayısı ve şeftali alımıyla ilgili toplantı tutanağı niteliğindeki belgelerin ayrı birer anlaşma olarak değerlendirilmesi açısından delil niteliğinde olduğu; yapılan yerinde incelemelerde tespit edilen diğer bulguların ise, bu açıdan ve teşebbüslerin karşılıklı mutabakatlarını yansıtması açısından tek başına yeterli olmadığı ancak bazılarının anılan anlaşma belgelerini destekleyici nitelikte olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Nitekim Etap A.Ş.'de tespit edilen 26.6.1996 tarihli "MEYED Danışma Kurulu Toplantısı"na ilişkin iç yazışmada ilk iki ay elma alım fiyatlarındaki yükselmeyi engellemenin önemli olduğuna karar verildiğinin ifade edilmiş olması 1996 yılına ilişkin anlaşma belgelerini destekleyici niteliktedir.

Ayrıca Asya A.Ş.'de tespit edilen 4.11.1997 tarihli şirket içi yazışmada firmaların yine toplandıkları ve toplantıya R. Kaya SERT'in telefonla katıldığı belirtilerek elma alım fiyat ve ödeme biçimlerinin nasıl olacağına ilişkin sonuçların bildirilmesi, Elma-Su A.Ş.'de tespit edilen Elma-Su A.Ş. Genel Müdürü'nün not defterinde "...11/09/97 ELMA TOPLANTISI...Nihan Atasagun, Vehbi Güneş, Ömer Duruk, Hasan Gürgen, Gürel Coşar..." şeklinde bir nota rastlanması 11.9.1997 tarihli anlaşmanın varlığını destekleyen delillerdir.

Öte yandan raportörlerce önaraştırma ve soruşturma döneminde yapılan görüşmelerde; gerek meyve alım fiyatlarının tespiti gerek diğer konularda firmalar arası görüş alışverişinde bulunulmasına yönelik olarak geçmiş yıllardan bu yana çeşitli toplantılar düzenlendiği belirtilmiştir Bu bilgiler de söz konusu anlaşmaların yapıldığı kanısını güçlendirmektedir.

4054 sayılı Kanun, bir anlaşmanın hukuka aykırı sayılması için rekabeti sınırlayıcı amaçlı olmasını yeterli görmekle birlikte aynı Kanun tarafından öngörülen diğer bir ölçüt ise, anlaşmaların rekabeti sınırlayıcı etkisi yani uygulanma sonuçlarıdır.

(01-58/599-155)

Soruşturma döneminde elde edilen firmaların aracı (komisyoncu ya da tüccar) ve üreticilerden almış olduğu alım belgeleri üzerinde yapılan incelemede 3.9.1996, 11.9.1996, 11.9.1997 tarihli elma alımı ve 5.7.1997 tarihli vişne, kayısı, şeftali alımına ilişkin anlaşmalarda belirlenen fiyatlara anlaşma tarafı firmaların ya da diğer firmaların uyduklarına ilişkin kesin bulgulara rastlanılmamıştır.

Ancak Dimes A.Ş.'de yapılan yerinde incelemede tespit edilen Elmasu A.Ş.'ye gönderilen 5.7.1997 tarihli yazıda; Tokat bölgesinde 1.7.1997 tarihinde Aroma, Tamek, Dimes, Özgü, Asya ve Ersu tarafından 40.000-TL/kg olarak açılan piyasanın 3.7.1997 tarihinde bir firma tarafından mal alamadığı gerekçesiyle 50.000-TL/kg olarak artırıldığı belirtilmektedir. Bu bakımdan kısa süreli bir uyumun söz konusu olduğu söylenebilecektir. Etap A.Ş.'de yapılan yerinde incelemede tespit edilen 12.5.1998 tarihli "1997 Sezonu Şeftali Alımı" konulu iç yazışmada; "07-09/09" tarihinin karşısında fiyatın 40,000 TL olduğu ve firmaların ortak kararlar fiyatı düşürdüğü; 13.5.1998 tarihli "1997 Sezonu Vişne Alımı" konulu iç yazışmada ise, bazı bölgelerin vişne alım fiyatlarının 50,000 TL'den açıldığı şeklindeki ifadeler de bunu desteklemektedir.

Diğer yandan, meyve alım fiyatlarının belirlenmesine yönelik olarak düzenlenen toplantıların süreklilik göstermesi anılan toplantılardan beklenen yararın kısmen de olsa elde edildiğini ortaya koymaktadır. Meyve suyu konsantresi üretiminde ana ham madde olan meyve, firmaların en önemli maliyet kalemini oluşturmaktadır. Bu nedenle, meyve alımı konusundaki toplantılar düzenli olarak yapılmakta ve söz konusu toplantılara genellikle firmaların sahipleri ya da genel müdürleri katılmaktadır. Katılımın bu şekilde olması da firmalar için konunun önemini kanıtlamaktadır.

Anılan toplantılardaki fiyat tespitinin amacı, özellikle elma ve vişne gibi talebin arza göre daha fazla olduğu ürünlerde yükselmesi kaçınılmaz olan fiyatı mümkün olduğu kadar az ve kontrollü bir şekilde yükseltmek ve alınacak ürünün en fazla miktarını olabildiğince en düşük fiyattan almaya çalışmaktır. Toplantılara katılan teşebbüsler alımlarda aralarında yaşanacak olan kıyasıya rekabetin kendilerine vereceği zararın bilincinde olup bu rekabeti mümkün olduğu kadar düşük bir seviyede tutmak istemektedirler. Firmaların birlikte davranmak suretiyle meyve alım fiyatlarını koşullar elverdiği ölçüde düşürme çabası ise anlaşmaların piyasayı bozucu etkiler doğurabilmesine olanak tanımaktadır.

Yukarıda yer verilen değerlendirmeler ışığında; 3.9.1996, 11.9.1996, 11.9.1997 tarihli elma alımı ve 5.7.1997 tarihli vişne, kayısı ve şeftali alımıyla ilgili toplantı tutanaklarının Kanun'un 4. maddesi anlamında rekabeti sınırlama amacı taşıyan birer anlaşma oldukları ve anlaşmaya taraf olan teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Buna ek olarak 1998 yılı ve sonrasına ilişkin ayrı ayrı bulguların tek başına aynı yönde rekabet ihlallerinin yapıldığını kanıtlayıcı nitelikte yeterli delil oluşturmadığı sonucuna varılmıştır.

(01-58/599-155)

Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un Geçici 2. maddesi ve 1997/6 sayılı "Rekabet Kurumu Teşkilatının Oluşturulmasından Sonra Teşebbüslerin ve Teşebbüs Birliklerinin 4054 sayılı Kanun'dan Doğan Hak ve Yükümlülüklerine ilişkin Tebliğ" in 3. maddesi gereğince; Kurum'un teşkilatını oluşturmuş olduğu 5.11.1997 tarihinde var olan Kanunun 4. maddesi kapsamındaki anlaşmaların bu tarihten başlayarak en geç 6 ay içinde bildirilmesi gerekmektedir.

Ancak yukarıda anılan anlaşmaların hüküm ve sonuçlarının alımı yapılan ürünlerin sezonuna bağlı olarak 5.11.1997 tarihine kadar devam ettiğine dair yeterli bilgi ve bulguların olmaması nedeniyle söz konusu anlaşmaların bildirim yükümlülüğünün bulunmamaktadır. Bu çerçevede söz konusu anlaşmalar Kanun'un 4. maddesi açısından ihlal oluşturmakla birlikte Rekabet Kurumu'nun teşkilatını oluşturduğu 5.11.1997 tarihinden önce hüküm ve sonuçları sona erdiğinden bu tarih itibarıyla var olmamaları ve anılan tarihten önce ilgili teşebbüslerin söz konusu anlaşmalara ilişkin bildirimde bulunma imkanının olmaması nedeniyle 1997/6 sayılı Tebliğ'in ilgili hükümleri de göz önüne alınarak 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesi uyarınca bir ceza uygulanmasına gerek bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ayrıca Arısu A.Ş., Kereviş A.Ş., Nimsa A.Ş., Penkon A.Ş., Tamek A.Ş. ve Yummy Ltd. Şti.'nin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine dair yeterli bilgi ve belge bulunamaması nedeniyle anılan teşebbüsler hakkında da ceza uygulanmasına gerek olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

J- SONUÇ

Yukarıda yer verilen değerlendirmeler ışığında;

1. **a)** Elma-Su A.Ş., Asya A.Ş. ve Konfrut A.Ş. teşebbüslerinin 3 Eylül 1996 tarihli toplantıda elma alım fiyatını ve bu fiyatı oluşturan unsurları aralarında anlaşma yapmak suretiyle tespit ettiklerine;
- b)** Elma-Su A.Ş., Aroma A.Ş., Meykon A.Ş. ve Konfrut A.Ş. teşebbüslerinin 11 Eylül 1996 tarihli toplantıda elma alım fiyatını aralarında anlaşma yapmak suretiyle tespit ettiklerine;
- c)** Elma-Su A.Ş., Aroma A.Ş., Konfrut A.Ş., Meykon A.Ş., Asya A.Ş., Ersu A.Ş. ve Golden A.Ş. teşebbüslerinin 11 Eylül 1997 tarihli toplantıda elma alım fiyatını ve bu fiyatı oluşturan unsurları aralarında anlaşma yapmak suretiyle tespit ettiklerine;
- d)** Elma-Su A.Ş., Aroma A.Ş., Ersu A.Ş., Golden A.Ş., Asya A.Ş., Meykon A.Ş., Etap A.Ş., Dimes A.Ş. ve Targıd Ltd. Şti. teşebbüslerinin 5 Temmuz

(01-58/599-155)

1997 tarihli toplantıda vişne, kayısı ve şeftali alım fiyatlarını aralarında anlaşma yapmak suretiyle tespit ettiklerine;

OYBİRLİĞİ ile;

2. Bu anlaşmaların 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi açısından ihlal oluşturmakla birlikte Rekabet Kurumu'nun teşkilatını oluşturduğu 5.11.1997 tarihinden önce hüküm ve sonuçları sona erdiğinden bu tarih itibarıyla var olmamaları ve anılan tarihten önce ilgili teşebbüslerin söz konusu anlaşmalara ilişkin bildirimde bulunma imkanının olmaması nedeniyle 1997/6 sayılı Tebliğ'in ilgili hükümleri de göz önüne alınarak 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesi uyarınca bir ceza uygulanmasına gerek bulunmadığına OYÇOKLUĞU ile;
3. Anılan anlaşmaların hüküm ve sonuçlarının Rekabet Kurumu'nun teşkilatını oluşturduğu 5.11.1997 tarihinden önce sona ermiş olması ve anılan tarihte var olmamaları nedeniyle, söz konusu anlaşmaların bildirim yükümlülüğünün bulunmadığına OYBİRLİĞİ ile;
4. Ayrıca Arısu A.Ş., Kerevitaş A.Ş., Nimsa A.Ş., Penkon A.Ş., Tamek A.Ş. ve Yummy Ltd. Şti. teşebbüslerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine dair yeterli bilgi ve belge bulunamaması nedeniyle anılan teşebbüsler hakkında da ceza uygulanmasına gerek olmadığına OYBİRLİĞİ ile;
5. 1998 yılı ve sonrasında aynı yönde rekabet ihlallerinin yapıldığını kanıtlayıcı nitelikte yeterli delil bulunmadığına OYÇOKLUĞU ile;
6. İlgili teşebbüslerin bundan böyle 1. maddede belirtilen türden anlaşmalar yapmamaları konusunda uyarılmalarına ve bu karar doğrultusunda hareket edip etmediklerinin Başkanlıkça izlenmesine OYBİRLİĞİ ile;

Danıştay yolu açık olmak üzere karar verilmiştir.

(01-58/599-155)

**Rekabet Kurulu'nun 4.12.2001 Gün 01-58/599-155 Sayılı Karar'ına
KARŞI OY GEREKÇESİ**

Rekabet Kurulu'nun Meyve Suyu konsantresi sektöründe faaliyet gösteren 16 teşebbüse ilişkin yürüttüğü soruşturma sonunda aldığı 04.12.2001 tarih ve 01-58/599-155 sayılı kararın sonuç bölümündeki 2'nci ve 5'inci maddelerine aşağıdaki gerekçelerle katılmıyorum.

1. Karar'ın 2'nci maddesinde 4054 Sayılı Kanun'u ihlal ettiği bir önceki maddede tespit edilen teşebbüslere söz konusu ihlallerin sonuçlarının Rekabet Kurumu'nun teşkilatını oluşturarak göreve başladığı 5.11.1997 tarihinden önce ortadan kalkmış olması ve ayrıca söz konusu ihlallere esas teşkil eden anlaşmalara ilişkin bildirimde bulunma imkanının olmaması nedeniyle 1997/6 sayılı Tebliğ hükümleri de dikkate alınarak ceza verilmemesine karar verilmiştir. Kurul'un bu gerekçesini kabul edilebilir bulmuyorum. Her ne kadar 4054 Sayılı Kanun'u uygulamakla görevli Rekabet Kurumu ihlallerin gerçekleştiği ve sona erdiği dönemde faal olmasa da, bu dönemde 4054 Sayılı Kanun yürürlükte olup, teşebbüsler açısından bağlayıcı olduğu aşikardır. Ayrıca rekabet hukuku literatüründe kartel anlaşması olarak bilinen ve muafiyet alma imkanı bulunmayan anlaşmalar için bildirme mekanizmasının kurulmamış olması gerekçesiyle Rekabet Kurulu'nun herhangi bir cezai yaptırım uygulanmasına gerek olmadığına dair aldığı kararı hukuki açıdan kabul edilebilir değildir. Bu itibarla, o dönemde Rekabet Kurumu'nun görevde olup olmadığına bakılmaksızın Kanun'un yürürlükte olduğu gerçeğinden hareketle işbu Kanunu ihlal ettiği tespit edilen teşebbüslere aynı Kanun'un 16'ncı maddesi 2'nci fıkrası uyarınca idari para cezası verilmesi gerekirdi.
2. Karar'ın 5'inci maddesinde 1998 yılı ve sonrasında aynı yönde rekabet ihlallerinin yapıldığını kanıtlayıcı nitelikte yeterli delil bulunmadığı sonucuna varılmıştır. Oysa söz konusu döneme ilişkin 4054 Sayılı Kanun'un 14 ve 15'inci ve 44'üncü maddeleri uyarınca yapılan incelemelerde elde edilen bilgi ve belgelerin bu dönemde de ilgili teşebbüslerin 4054 Sayılı Kanun'u ihlal ettiklerini ispatlamak için yeterli olduğunu düşünüyorum.

Murat GENCER
Kurul Üyesi